

ÅRSREDOVISNING

2018

Innehållsförteckning

1	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)	2
1.1	IFAU:s uppgifter.....	2
1.2	Organisation.....	3
1.3	IFAU:s finansieringssituation.....	3
2	Resultatredovisning	6
2.1	Måluppfyllelse	6
2.2	Prestationsmått.....	7
2.3	Kostnader för IFAU:s samlade verksamhet.....	10
2.4	Förhållandet mellan prestationer och kostnader.....	12
2.5	Långsiktiga tendenser i prestationer och kostnader.....	14
2.6	Prestationer och resurser per projekttyp	15
2.7	Verksamhetsområdet Arbetsmarknadspolitiska insatser	18
2.8	Verksamhetsområdet Arbetsmarknadens funktionssätt.....	24
2.9	Verksamhetsområdet Effekter av utbildningssatsningar	32
2.10	Verksamhetsområdet Socialförsäkringens arbetsmarknadseffekter ...	39
2.11	Aggregerade intäkter och kostnader på verksamhetsområden	45
3	Informationsspridning	47
3.1	Slutliga publikationer	48
3.2	Working Papers, rapporter och avhandlingar	49
3.3	Konferenser, workshops, seminarier, gästforskare och kurser	50
3.4	Expertutlåtanden	51
3.5	Massmedia	52
3.6	Antal besök på IFAU:s hemsidor	52
3.7	IFAU på sociala medier	52
4	Kompetensförsörjning	53
4.1	Bemanning och kompetensfördelning.....	53
4.2	Personalens akademiska kvalifikationer.....	55
4.3	Ändamålsenligheten hos kompetensförändringarna.....	56
4.4	Ny generaldirektör 2019	57
4.5	Sjukfrånvaro och åtgärder för att minska och förebygga ohälsa	57
5	Resultatredovisning av avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet.....	61
6	Finansiell redovisning.....	62
6.1	Resultaträkning	62
6.2	Balansräkning	63
6.3	Anslagsredovisning	64
6.4	Tilläggsupplysningar och Noter	65
6.5	Sammanställning över väsentliga uppgifter	72

1 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)

IFAU är en myndighet under Arbetsmarknadsdepartementet, med placering i Uppsala. Som framgår nedan bedriver IFAU forskning kring arbetsmarknads-, utbildnings- och socialförsäkringsfrågor i syfte att utvärdera reformer och insatser, samt skapa ett brett och högkvalitativt kunskapsunderlag kring effekter av olika policyalternativ och hur sammanhang som är relevanta för politiken fungerar i olika avseenden.

Verksamheten startade 1997 och har utvidgats i olika steg. I samband med en större utvidgning på utbildningsområdet som genomfördes 2012–2014 ändrades institutets namn från Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering till Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering. Akronymen IFAU har dock behållits oförändrad.

1.1 IFAU:s uppgifter

IFAU:s uppdrag framgår av den förordning med instruktion för institutet som trädde i kraft den 21 februari 2012 (SFS 2012:16). Enligt denna förordning ska institutet främja, stödja och genom forskning genomföra:

- 1 uppföljning och utvärdering av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten,
- 2 studier av arbetsmarknadens funktionssätt,
- 3 utvärdering av effekterna av olika reformer och åtgärder inom utbildningsväsendet,
- 4 utvärdering av effekterna på arbetsmarknaden av åtgärder inom utbildningsväsendet,
- 5 utvärdering av socialförsäkringens effekter på arbetsmarknaden.

Med utvärdering avses både effektutvärdering och processutvärdering. IFAU ska särskilt fokusera på de samlade effekterna av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och de utbildningspolitiska reformerna samt de särskilda uppdrag som regeringen fattar beslut om inom dessa områden. I uppföljnings- och utvärderingsarbetet ska effekterna för kvinnor och män särskilt belysas. Av IFAU:s regleringsbrev för 2018 framgick vidare att skillnader mellan olika åldersgrupper, mellan individer med olika födelseland, samt regionala skillnader ska analyseras.

IFAU menar att uppgifterna 3 och 4 inte kan separeras – uppgift 4 utgör en delmängd av uppgift 3.¹ IFAU har av dessa skäl valt att behandla uppgifterna 3 och 4 som integrerade. Detta har två praktiska konsekvenser. För det första kommer de fem uppgifterna ovan att motsvaras av fyra verksamhetsområden, enligt:

¹ En teoretisk möjlighet skulle kunna vara att dela upp uppgift 3 på uppgift 4 och ”övrigt arbete inom ramen för uppgift 3”. Detta skulle dock möta betydande praktiska problem. För det första är skillnaden inte alltid tydlig mellan ”åtgärder” inom utbildningsväsendet – som omfattas av uppgift 4 – och ”reformer” inom utbildningsväsendet – som inte ingår i uppgift 4. För det andra uppstår gränsdragningsproblem för begreppet ”effekter på arbetsmarknaden”. På lång sikt kan alla åtgärder inom utbildningsväsendet ha effekter på arbetsmarknaden och det är också många gånger ett uttalat syfte, även för insatser som sker tidigt i utbildningssystemet.

Verksamhetsområde 1: Arbetsmarknadspolitiska insatser (uppgift 1),
Verksamhetsområde 2: Arbetsmarknadens funktionssätt (uppgift 2),
Verksamhetsområde 3: Effekter av utbildningssatsningar (uppgift 3 och 4),
Verksamhetsområde 4: Socialförsäkringens arbetsmarknadseffekter (uppgift 5).

Den andra praktiska konsekvensen är att IFAU:s samtliga projekt inom verksamhetsområdet Effekter av utbildningssatsningar ses som innefattande både uppgift 3 och uppgift 4.

1.2 Organisation

IFAU leds av en generaldirektör.² Vid institutet finns ett vetenskapligt råd bestående av generaldirektören, en ordförande, och högst nio andra ledamöter. I ärenden om ansökningar om bidrag från myndigheten ska det vetenskapliga rådet lämna förslag till beslut. Generaldirektören får även använda det vetenskapliga rådet som rådgivande organ i andra ärenden än de som rör bidrag från myndigheten.

Till institutet är även en referensgrupp knuten där arbetsgivar- och arbetstagar- sidan samt berörda departement och myndigheter finns representerade. Referensgruppen ger synpunkter på verksamheten samt förslag på frågeställningar att belysa.

1.3 IFAU:s finansieringssituation

I detta avsnitt redovisas omslutningen av IFAU:s hela verksamhet under den senaste femårsperioden. Med omslutning avses här verksamhetens totala intäkter samt transfereringar, motsvarande resultaträkningen i kapitel 6. Till skillnad från resultaträkningen, där omslutningen har delats upp på intäkter och transfereringar, har i Tabell 1 omslutningen brutits ner på finansieringskällor. För att göra de fem sistlidna åren jämförbara i reala termer har alla uppgifter i Tabell 1 räknats om till 2018 års priser, med hjälp av konsumentprisindex.

De första tre posterna i Tabell 1 (som t.om. år 2016 var fyra) kommer från samma finansieringskälla, nämligen regeringen. Den första posten, Anslag, ap 1, utgör IFAU:s grundläggande förvaltningsanslag. Av Tabell 1 framgår att denna anslagspost under 2018 uppgick till 35,1 mkr och därmed var nästan exakt lika stor som under 2017 (35,0 mkr). Däremot var skillnaden betydande jämfört med år 2016. Den skillnaden är dock inte reell utan endast bokföringsmässig. Fram till och med 2016 var förvaltningsanslaget uppdelat på två anslagsposter, ap 1 och ap 4. Uppdelningen hängde samman med den utvidgning av IFAU:s verksamhet inom utbildningsområdet som ägde rum under 2012–2014. De motsvarande tillskotten till förvaltningsanslaget redovisades under ap 4. Således ska de belopp som från och med 2017 redovisas på ap 1 jämföras med summan av beloppen på ap 1 och ap 4 under de föregående åren. När så görs framgår att ökningen i det totalt utnyttjade

² Den nuvarande generaldirektörens förordnande löper ut i 2019-08-31 vilket innebär att ny generaldirektör kommer att tillsättas under 2019. IFAU har dock inte något inflytande över, och inte heller någon kännedom om, urvalsprocessen, som sköts av regeringen. IFAU:s ledning har dock för regeringen påpekat betydelsen av att den tillträdande generaldirektören har en solid forskarbakgrund.

förvaltningsanslaget år 2017 uppgår till 1,6 mkr jämfört med 2016, motsvarande en ökning på 4,8 procent, i 2018 års priser.

De förvaltningsanslag som i Tabell 1 betecknas med Anslag ap 2 och Anslag ap 3 utgör i realiteten transfereringar. IFAU har till uppgift att dela ut dem som bidrag till externa forskare på arbetsmarknadsområdet (Anslag, ap 2) respektive på utbildningsområdet (Anslag, ap 3).

I Tabell 1 redovisas IFAU:s utnyttjande av forskningsanslag, under finansieringskällan ”Bidrag, netto”. Av redovisningen av den posten framgår att forskningsanslagen under 2018 har bidragit till finansieringen av IFAU:s verksamhet i betydligt högre utsträckning än under 2017 och finansieringsandelen för ”Bidrag, netto” är även högre än under åren 2014–2016. Uppgången i finansiering genom forskningsanslag motsvaras dock delvis av en nedgång i andelen hänförs till institutets uppdragsforskning, se ”Avgifter”. Fördelningen mellan forskningsanslag och avgifter kan variera något över tid men har begränsad betydelse för institutets verksamhet eftersom uppdragsforskningen bedrivs under samma premisser som forskningen i övrigt.

De tillskott till IFAU:s finansiering som forskningsanslagen och ersättningarna för uppdragsforskning utgör har stor betydelse för institutets verksamhet. Som framgår av Tabell 1 har summan av förvaltningsanslagen i stor sett varit konstant under de senaste fem åren. Det innebär att utökningar av institutets verksamhet är helt avhängiga av forskningsanslag och intäkter från uppdragsforskning. IFAU kan dock endast få tillgång till dessa finansieringskällor i hård konkurrens med forskare vid universitet och forskningsinstitut. De intäkter som redovisas under Bidrag, netto resp. Avgifter i Tabell 1 visar att IFAU:s forskning har kännetecknats av hög kvalitet historiskt – eljest hade det inte varit möjligt att hävda sig i konkurrensen om forskningsmedel. Att betydande extern finansiering kommer att kunna utnyttjas även under de närmast kommande åren indikerar att kvaliteten i projekten är fortsatt hög.

De intäkter som redovisas i Tabell 1 går inte i sin helhet till att finansiera IFAU:s interna verksamhet, av två skäl. Det första är, som nämnts ovan, att förvaltningsanslagen Anslag ap 2 och Anslag ap 3 finansierar extern forskning. Det andra skälet är att IFAU inte erhåller medel för full täckning av de administrativa kostnader som utdelandet av dessa forskningsbidrag medför. De administrativa kostnader som uppkommer genom IFAU:s utdelande av forskningsbidrag hänförs sig till utlysning av medel, bedömning av ansökningar, stöd i form datauttag ur IFAU-databasen, kvalitetssäkring, avrapportering och arkivering, informations spridning etc. För år 2018 uppskattas dessa kostnader till 1,5 mkr³ (1,7 resp. 1,8 mkr under 2017 och 2016). Av IFAU:s regleringsbrev för 2018 framgår att maximalt $0,2 + 0,2 = 0,4$ mkr av anslagen ap 2 och ap 3 får användas för att täcka dessa administrationskostnader. Resterande 1,1 mkr måste således täckas av det grundläggande förvaltningsanslaget, ap 1.

³ Det kan nämnas att de administrativa kostnader som IFAU har tillskrivit projekt finansierade med utdelade forskningsbidrag är mycket lågt räknade. De påslag som används är endast hälften så stora som motsvarande påslag för likartade projekt inom ramen för IFAU:s interna verksamhet, se kapitel 2.6, tredje stycket.

Tabell 1: IFAU:s omslutning 2018–2014, mkr, 2018 års priser

	2018		2017		2016		2015		2014	
	<i>mkr₁₈</i>	%	<i>mkr₁₈</i>	%	<i>mkr₁₈</i>	%	<i>mkr₁₈</i>	%	<i>mkr₁₈</i>	%
<i>Finansiering</i>										
Anslag, ap 1	35,1	69,6	35,0	72,2	23,7	48,9	23,8	50,7	22,7	48,3
Anslag, ap 2	3,0	5,9	3,1	6,4	3,2	6,6	3,0	6,4	3,2	6,8
Anslag, ap 3	3,0	5,9	3,1	6,4	3,3	6,8	3,1	6,6	3,1	6,6
Anslag, ap 4	--	--	--	--	9,7	20,0	10,2	21,8	10,3	21,9
Summa										
förvaltningsanslag	41,1	81,4	41,2	85,0	39,9	82,3	40,1	85,5	39,3	83,6
Bidrag, netto	8,6	17,0	5,8	11,9	7,5	15,4	6,1	13,0	6,4	13,6
Avgifter	0,8	1,6	1,5	3,1	1,1	2,3	0,7	1,5	1,2	2,6
Ränteintäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2
Summa	50,5	100	48,5	100	48,5	100	46,9	100	47,0	100

Not 1: Omräkning till 2018 års priser har skett med hjälp av konsumentprisindex.

Not 2: Sedan 2017 avser ”Anslag ap 1” den faktiska förbrukningen av IFAU:s förvaltningsanslag. Under åren 2013–2016 var IFAU:s förvaltningsanslag uppdelat på två poster, anslagspost 1 (ap1) och anslagspost 4 (ap 4), se Not 4 nedan. Förvaltningsanslaget finansierar IFAU:s interna verksamhet. P g a anslags-sparande kan faktisk förbrukning skilja sig från ap 1 enligt regleringsbrevet.

Not 3: ”Anslag, ap 2” och ”Anslag, ap 3” avser de faktiska förbrukningarna av de anslag som IFAU använder till att dela ut forskningsbidrag för utvärdering av arbetsmarknadspolitiska åtgärder och studier av arbetsmarknadens funktionssätt (ap 2), samt utvärdering av effekter av åtgärder inom utbildningsväsendet (ap 3). P g a anslagssparande kan de faktiskt förbrukningarna skilja sig från ap 2 och ap 3 enligt regleringsbrevet.

Not 4: För åren 2013–2016 avser ”Anslag ap 4” den faktiska förbrukningen av ett av IFAU:s dåvarande två förvaltningsanslag, nämligen anslagspost 4. Medan anslagspost 1 finansierade IFAU:s samtliga verksamhetsområden finansierade anslagspost 4 endast ett verksamhetsområde, nämligen Effekter av utbildningsåtgärder. P g a anslagssparande kan den faktiska förbrukningen av anslaget skilja sig från ap 4 enligt regleringsbrevet.

Not 5: ”Bidrag netto” bestäms som Bidrag, brutto – Bidragstransfereringar där Bidrag brutto utgörs av periodiserade forskningsanslag som IFAU erhållit från bland andra Vetenskapsrådet, Riksbankens Jubileumsfond och Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte). Bidragstransfereringar är transfereringar av forskningsanslag från IFAU till andra forskningsinstitutioner, vilka uppkommer när forskningsanslag utöver IFAU även innefattar andra forskningsinstitut och IFAU är anslagsförvaltande myndighet. Hela forskningsanslaget förvaltas då av IFAU som överför de medel som ska bekosta de externa forskarnas verksamhet till dessas institutioner. Bidragstransfereringar har skett 2018, 2017, 2016, 2015 och 2014 med 5,7 mkr, 1,9 mkr, 3,1 mkr, 3,7 mkr respektive 1,3 mkr.

Not 6: ”Avgifter” utgörs i allt väsentligt av intäkter från uppdragsforskning.

Utöver Tabell 1 redovisar IFAU också omslutningen uppdelad på verksamhetsområden, se kapitel 2.7–2.10, Tabell 7, Tabell 11, Tabell 15 och Tabell 21. En sammanfattande tabell för samtliga verksamhetsområden återfinns i kapitel 2.11.

2 Resultatredovisning

Detta kapitel inleds med en redogörelse för hur IFAU har verkat för att fullgöra de uppgifter som anges i IFAU:s instruktion och regleringsbrev enligt kapitel 1.1 ovan. I kapitel 2.2 följer en diskussion av tänkbara prestationsmått för IFAU:s verksamhet. Kostnaderna för IFAU:s samlade verksamhet redovisas sedan i kapitel 2.3, fördelade på direkta och indirekta kostnader. Därefter redovisas hur aggregerade prestationer och kostnader relaterar till varandra för IFAU:s samlade verksamhet (kapitel 2.4). I kapitel 2.5 förs en diskussion om den långsiktiga utvecklingen av förhållandet mellan IFAU:s prestationer och kostnader. Det avslutande kapitlet (kapitel 2.6) innehåller en redovisning av prestationer och kostnader uppdelade på olika typer av projekt.

De fyra nästföljande kapitlen, 2.7–2.10 innehåller redovisningar av intäkter, kostnader samt prestationer i förhållande till kostnader för IFAU:s fyra verksamhetsområden. Vart och ett av dessa kapitel innehåller också korta redogörelser för huvudresultaten i de projekt som under året avslutats inom respektive verksamhetsområde. En sammanställning av de aggregerade intäkterna och kostnaderna per verksamhetsområde redovisas i kapitel 2.11.

2.1 Måluppfyllelse

IFAU har under år 2018 främjat, stött och genomfört vetenskapliga utvärderingar inom de fyra verksamhetsområden som listas i kapitel 1. Detta har skett genom att IFAU:s egen personal genom forskning har utfört utvärderingar i form av regeringsuppdrag, egeninitierade projekt samt andra uppdrag. Andra uppdrag utgörs av uppdrag som har initierats och (i huvudsak) finansierats av andra uppdragsgivare än regeringen. Forskningen utanför IFAU har främjats och stöttats genom de forskningsbidrag som institutet delar ut och genom att institutet har bjudit in gästforskare, anordnat konferenser och workshops samt presenterat IFAU:s forskning externt.

Uppgifterna att belysa skillnader mellan kvinnor och män, regionala skillnader, ålderskillnader och skillnader med avseende på etnisk tillhörighet beaktas löpande i de projekt som drivs av IFAU. I den mån som sådana skillnader kan påvisas redovisas detta i publikationer och (press)meddelanden; se också resultatredogörelserna nedan.

Liksom för de föregående åren finns det även för år 2018 anledning att påpeka att trots den registerlag för IFAU:s databaser som varit i kraft sedan 2013 (och som permanentades från och med 2016) återstår ett flertal problem att lösa ifråga om IFAU:s tillgång till och utnyttjande av registerdata. Det sker framsteg i dialog och samarbeten med andra organisationer, men arbetet kräver fortsatt omfattande resurser. I vissa fall innebär situationen långa handläggningstider, i andra fall har IFAU inte kunnat få tillgång till viktig information. Detta har inkräktat såväl på den tid som är tillgänglig för institutets forskning som på kvaliteten på det dataunderlag som denna forskning baseras på. För en bredare diskussion av långsiktiga tendenser som har betydelse för IFAU:s måluppfyllelse, se avsnitt 2.5.

2.2 Prestationsmått

För ett forskningsinstitut som IFAU är det naturliga slutresultatet för stora delar av verksamheten publiceringar i vetenskapliga och populärvetenskapliga tidskrifter och böcker. Detta prestationsmått redovisas på de första två raderna i Tabell 2, nedan. Av dessa rader framgår att publiceringarna domineras av artiklar i internationella vetenskapliga tidskrifter. Eftersom sådana artiklar har genomgått en omsorgsfull granskning av andra forskare (peer review) före publicering utgör de ett mycket viktigt mått på kvaliteten hos IFAU:s forskning.

Som en kvalitetsindikator utöver antalet internationella vetenskapliga artiklar redovisas också för det senaste året i *vilka* tidskrifter publiceringarna har ägt rum. Tidskrifterna listas i bokstavsordning. För 2018 är tidskrifterna de följande. Inom parentes anges antalet publicerade artiklar.

American Economic Journal: Applied Economics (1)
American Economic Review (1)
American Journal of Political Science (1)
Economic Journal (1)
Economics of Education Review (1)
European Economic Review (1)
Federal Reserve Bank of St. Louis Review (1)
Feminist Economics (1)
Historical Methods (1)
Journal of Applied Econometrics (1)
Journal of Econometrics (1)
Journal of Population Economics (1)
Journal of Public Economics (2)
Labour Economics (3)
Review of Education (1)
Review of Economics and Statistics (1)
Scandinavian Journal of Disability Research (1)

Som framgår av denna sammanställning och av Tabell 2 var antalet publicerade artiklar i vetenskapliga tidskrifter 20 stycken under 2018. Det är långt ifrån toppnoteringen på 30 under år 2017, men likväl en god siffra, högre, exempelvis, än antalet 2016, 18 stycken. Det ska också sägas att 2017 måste betecknas som ett exceptionellt år.

Flera av de uppräknade tidskrifterna tillhör de allra högst rankade. Det gäller exempelvis *American Economic Review*, *American Journal of Political Science*, *Economic Journal*, *Journal of Econometrics*, *Journal of Public Economics* och *Review of Economics and Statistics*. Det kan vidare noteras att tidskrifterna spänner över flera discipliner – förutom nationalekonomi är även historia, sociologi, statsvetenskap och utbildningsvetenskap representerade.

Under år 2018 uppmärksammades den höga kvaliteten hos IFAU:s publikationer också genom att en artikel författad av en nuvarande och en tidigare IFAU-forskare

till delades ”The H. Gregg Lewis Prize for best paper published in the *Journal of Labor Economics* during 2016–2017”. Att tidskriften *Journal of Labor Economics* är den högst rankade inom området arbetsmarknadsekonomi gör utmärkelsen extra imponerande. Mycket glädjande är också att priskommittén i sin motivering särskilt hänvisade till det som kan sägas vara IFAU-forskningens speciella stryka, nämligen ”... creative use of population register data ...”. En liknande indikation på att IFAU:s forskning håller hög kvalitet och når ut gavs av att en IFAU-studie (författad av två före detta doktorander) omnämns som nummer två på årets tio-i-topp-lista över ”research highlights” från *American Economic Association*. Det faktum att artikeln handlar om effekter av föräldraförsäkringen visar att analyser av en svensk policykontext kan generera stort internationellt intresse.

Samtidigt som publiceringar i (engelskspråkiga) vetenskapliga tidskrifter och (svenska) populärvetenskapliga tidskrifter och böcker utgör den mest relevanta indikatorn på IFAU:s prestationer på lång sikt har måttet en nackdel ur redovisningssynpunkt.⁴ Nackdelen består i att långa publiceringstider innebär att kopplingen mellan slutresultat och insatta resurser under kalenderåret blir svag.

Kopplingen blir starkare om insatta resurser relateras till de Working Papers, rapporter och avhandlingar som ges ut av IFAU. Working Papers omfattar huvuddelen av all ny forskning vid IFAU och sprids till forskare världen över. De skickas även till internationella tidskrifter för bedömning inför publicering, jfr. ovan. För flertalet Working Papers utges även en kortare populärvetenskaplig rapport. I IFAU:s rapportserie redovisas också den forskning som enbart dokumenteras på svenska. Avhandlingarna, slutligen, är sådana som helt eller delvis har finansierats av IFAU och baseras på IFAU-data, samt där någon forskare vid institutet har bidragit till handledningen av doktoranden. Summan av Working Papers, rapporter och avhandlingar visas på tredje raden i Tabell 2. Detta mått har i stort sett legat konstant under de tre senaste åren: 56 stycken 2018, 54 år 2017 och 55 år 2016.

Summan av Working Papers, rapporter och avhandlingar fungerar relativt väl som indikator på IFAU:s resultat.⁵ En viktig orsak till detta är IFAU:s mycket omfattande kvalitetssäkringssystem som bland annat innehåller ett granskningsförfarande som så långt som möjligt efterliknar det som tillämpas i samband med publicering i vetenskapliga och populärvetenskapliga tidskrifter och böcker.⁶ Detta medför att merparten av det som ges ut av IFAU också publiceras.

⁴ Här kan dock tilläggas att många av de rapporter på svenska som IFAU ger ut fungerar som slutprodukter. Det gäller särskilt de rapporter som inte utgör svenska sammanfattningar av Working Papers.

⁵ Det bör dock understrykas att även Working Papers i allmänhet baseras på projekt som pågår i minst två år.

⁶ För avhandlingar säkras kvaliteten på traditionellt sätt, genom det akademiska granskningsförfarandet.

Tabell 2: Olika resultatindikatorer för IFAU

	2018	2017	2016
Antal publikationer i vetenskapliga och populärvetenskapliga tidskrifter och böcker	26	38	20
<i>Därav</i> artiklar i internationella vetenskapliga tidskrifter	20	30	18
Antal utgivna Working Papers, rapporter och avhandlingar	56	54	55
Antal rapportekvivalenter – antal utgivna rapporter, Working Papers och avhandlingar, justerat för tidsåtgång och omfattning	41,8	43,6	45,6

Not: Vid beräkningen av ”rapportekvivalenter” har Working Papers (WP) vikten 1, sammanfattande rapporter av Working Papers på svenska vikten 0,1, övriga rapporter vikten 1 och avhandlingar vikten 2.

Det finns dock en nackdel även med summan av Working Papers, rapporter och avhandlingar: typiskt sett skiljer de sig åt med avseende på både tidsåtgång och omfattning. För att beakta detta beräknas också antalet ”rapportekvivalenter”, som är en vägd summa av utgivna Working Papers, rapporter och avhandlingar. I denna vägda summa tilldelas ett Working Paper vikten 1. I samband med att ett Working Paper ges ut sker i regel också utgivning av en populärvetenskaplig sammanfattande rapport på svenska. En sådan rapport tilldelas vikten 0,1, vilket ungefärligen avspeglar omfattningen på arbetsinsatsen, i förhållande till det arbete som läggs ner på motsvarande Working Paper.⁷ Rapporter som avser forskning som endast dokumenteras på svenska, och som alltså inte utgör sammanfattningar av ett Working Paper, tilldelas samma vikt som ett Working Paper, d.v.s. 1. Avhandlingar, slutligen, viktas med talet 2. Detta kan förefalla vara en relativt låg vikt, med tanke på att en avhandling i allmänhet innehåller 3–4 vetenskapliga uppsatser. De flesta avhandlingar som kommer ut vid IFAU ger emellertid också upphov till åtminstone ett IFAU Working Paper, vilket vägs med vikten 1, enligt ovan. En större vikt än 2 för avhandlingar skulle därför riskera att överskatta den sammanlagda betydelsen av en avhandling för institutets resultat.

Som framgår av Tabell 2 är antalet rapportekvivalenter mindre än antalet Working Papers, rapporter och avhandlingar⁸ men större än antalet publikationer i vetenskapliga och populärvetenskapliga tidskrifter och böcker. I det följande är det antalet rapportekvivalenter som används som prestationsmått. Argumenten för detta har framförts ovan och kan sammanfattas som följer. Rapportekvivalenterna, som baseras på antalet Working Papers, rapporter och avhandlingar som givits ut vid IFAU under året, är närmare kopplade till de under året insatta resurserna än IFAU:s slutliga resultat, d.v.s. publikationer i vetenskapliga och populärvetenskapliga tidskrifter och böcker. Samtidigt tar antalet rapportekvivalenter hänsyn till genomsnittliga skillnader i tidsåtgång och omfattning mellan Working Papers, rapporter och avhandlingar, vilket den (ovägda) summan av deras antal inte gör.

⁷ Vilka vikter som ska ansättas de olika skrifterna kan självfallet inte enbart bestämmas av arbetsinsatsen. Vägningstalen motiveras också av en strävan att göra en försiktig bedömning av verksamhetens resultat.

⁸ Med det valda viktsystemet måste det vara så, åtminstone så länge antalet avhandlingar är litet jämfört med antalet Working Papers och rapporter.

Tabell 2 visar vidare att antalet rapportekvivalenter år 2018 var lägre än under 2017 då antalet i sin tur var något lägre än under 2016. En svagt negativ trend alltså. Det finns dock anledning att vara försiktig i tolkningen av hur antalet rapportekvivalenter utvecklas över tiden. Till exempel kan merparten av skillnaderna mellan åren förklaras av att antalet avhandlingar har varierat – som framgår av Tabell 24 var antalet avhandlingar 2, 4, respektive 5 under åren 2018, 2017 respektive 2016. Vilket år som ett avhandlingsarbete slutförs har IFAU begränsat inflytande över: tidpunkten bestäms i första hand av det universitet vid vilken doktoranden lägger fram avhandlingen. Om avhandlingar exkluderas från resultaten ligger indikatorerna något högre för 2018 än för de två föregående åren.⁹

2.3 Kostnader för IFAU:s samlade verksamhet

Som mått på insatta resurser används kostnader i miljoner kr, mkr. Tabell 3 visar hur de totala kostnaderna fördelas på direkta kostnader och indirekta kostnader. Med direkta kostnader avses här kostnader som kan hänföras till enskilda projekt. Projektet utgör den minsta redovisningsenheten i IFAU:s redovisning.

Alla kostnader som inte är direkta kostnader utgör indirekta kostnader. Vissa indirekta kostnader kan hänföras till något av IFAU:s verksamhetsområden. Det kan röra sig om konferenser som IFAU anordnar, exempelvis om utvärdering av arbetsmarknads- eller utbildningspolitik. Kostnaderna för ett sådant arrangemang kan inte hänföras till enskilda projekt men väl till verksamhetsområden. Ett annat exempel är när IFAU:s forskare bjuds in att översiktligt presentera institutets forskning inom något område.

Den helt dominerande delen av de indirekta kostnaderna kan dock varken hänföras till projekt eller verksamhetsområden. Dessa indirekta kostnader fördelas på verksamhetsområden i proportion till dessas andel av de direkta kostnaderna.

I Tabell 3 redovisas IFAU:s direkta kostnader och dess indirekta kostnader, uppdelade på lokalkostnader och övriga indirekta kostnader. Denna uppdelning av de indirekta kostnaderna motiveras av att den ofta görs i andra sammanhang som är relevanta för IFAU:s verksamhet, exempelvis i ansökningar om forskningsanslag och vid kostnadsberäkningar av uppdragsforskning.

Av Tabell 3 framgår att de totala kostnaderna uppgick till 50,5 mkr under 2018 och därmed var 3 mkr eller 6,3 procent högre än under 2017, vilket utgör en betydande skillnad. Som jämförelse kan i Tabell 3 noteras att mellan 2016 och 2017 ökade kostnaderna endast med 0,8 mkr, eller 1,7 procent. Man kan också se att kostnadsökningen helt ligger på de direkta kostnaderna – jämfört med de två föregående åren minskade de indirekta kostnaderna under 2018 med 0,8 mkr.

⁹ Antalet Working Papers och rapporter var 54 (50) [50] år 2018 (2017) [2016]. Motsvarande korrigerad rapportekvivalenter (där antalen i Tabell 2 minskas med $2 \times$ antalet avhandlingar) blir 37,8 (35,6) [35,6].

Tabell 3: Resursåtgång, mätt som kostnader i mkr, fördelade på direkta och indirekta kostnader

	2018	2017	2016
1 Direkta kostnader, mkr	34,2	30,4	29,6
2 Lokalkostnader, mkr	1,9	1,9	1,7
3 Övriga indirekta kostnader, mkr	14,4	15,2	15,4
4 Summa indirekta kostnader	16,3	17,1	17,1
5 Totala kostnader, mkr	50,5	47,5	46,7

En delförklaring till den kraftiga uppgången i de direkta kostnaderna under 2018 – en ökning med 3,8 mkr jämfört med 2017 – är den ökning av IFAU:s externa finansiering (forskningsanslag samt ersättningar för uppdragsforskning) på 2 mkr mellan 2017 och 2018, som kan utläsas ur Tabell 1 ovan.¹⁰ Ytterligare en delförklaring avser lönekostnader för en doktorand och en utredare som påbörjade sina anställningar vid IFAU under 2017. Under 2018 arbetade dessa två personer i projekt vilket innebar att deras lönekostnader, 1,2 mkr, hänfördes till direkta kostnader.

Samma personer förklarar hälften av nedgången i indirekta kostnader mellan 2017 och 2018. Under 2017 var de nämligen (ännu) inte knutna till projekt, vilket innebar att deras lönekostnader år 2017, 0,4 mkr, endast kunde hänföras till verksamhetsområden (Effekter av utbildningssatsningar resp. Arbetsmarknadspolitiska insatser) och därmed fördes som indirekta kostnader. Dessa 0,4 mkr förklarar tillsammans med en engångskostnad på 0,2 mkr, för modernisering av IFAU:s grafiska profil och logotyp under 2017, merparten av skillnaden i indirekta kostnader mellan 2017 och 2018.

Med hjälp av uppgifterna i Tabell 3 är det enkelt att bilda sig en uppfattning om IFAU:s kostnadsstruktur. Med kostnadsstrukturen avses här hur stora andelar av totalkostnaderna som de direkta och indirekta kostnaderna utgör samt hur de indirekta kostnaderna förhåller sig till de direkta kostnaderna.¹¹

I enlighet med diskussionen ovan visar Tabell 4 att andelen indirekta kostnader minskade påtagligt under 2018, jämfört med 2017 och, följaktligen, att de direkta kostnadernas andel ökade. I konsekvens med denna utveckling är de påslag på de direkta kostnaderna som behövs för att täcka de indirekta kostnaderna 2018 mycket mindre än motsvarande påslag 2017 och 2016 – minskningen uppgår till 8,6 resp. 10,6 procentenheter.

¹⁰ Ökningen ges som skillnaden mellan 2018 och 2017 med avseende på ”Bidrag, netto” plus ”Avgifter”.

¹¹ Beräkningarna av hur de indirekta kostnaderna förhåller sig till de direkta kostnaderna motiveras av att kostnadsberäkningar i ansökningar om forskningsanslag och i underlag för uppdragsforskning uttrycks de indirekta kostnaderna vanligtvis som påslag på de direkta kostnaderna.

Tabell 4: IFAU:s kostnadsstruktur

	2018	2017	2016
1 Direkta kostnader som andel av totala kostnader, %	67,7	64,0	63,2
2 Indirekta kostnader som andel av totala kostnader, %	32,3	36,0	36,8
3 Summa	100,0	100,0	100,0
4 Indirekta kostnader / direkta kostnader, %	47,7	56,3	58,3
5 Lokalkostnader / direkta kostnader, % (del av 4)	5,6	6,3	5,8
6 Övr. indir. kostnader / direkta kostnader, % (del av 4)	42,1	50,0	52,5

När det gäller påslagen på de direkta kostnaderna finns det anledning att kort nämna hur IFAU beräknar dessa för projekt som helt eller delvis finansieras med bidrag till forskning (externa forskningsanslag) som IFAU söker i konkurrens med universitet och andra forskningsinstitutioner. Dessa bidrag har traditionellt innehållit påslag på mellan 30 och 35 procent för täckande av indirekta kostnader. Som framgår ovan är IFAU:s faktiska indirekta kostnader betydligt högre, vilket för övrigt även gäller för andra jämförbara forskningsorganisationer. Detta innebär att ett IFAU-projekt för vilket forskningsanslag har erhållits inte är fullt ut finansierat av bidraget.

För att undvika underfinansiering behandlas de omkostnadspåslag som forskningsanslagen innehåller som ofullständiga bidrag till täckningen av de gemensamma resurser som projektet tar i anspråk. Den åtgång av gemensamma resurser som forskningsanslagets påslag inte täcker kommer att bekostas av institutets förvaltningsanslag. I övrigt lika projekt kommer därför att i IFAU:s redovisning få samma påslag för gemensamma resurser oavsett om de (till en del) har finansierats av bidrag eller helt av institutets förvaltningsanslag.

Sedan flera år tillbaka förs en diskussion bland de stora forskningsfinansiärerna om vilka indirekta resurser de ska finansiera. I väntan på riktlinjer uppmanas de sökande redogöra för sina faktiska indirekta kostnader. IFAU följer den uppmaningen. I de kostnadskalkyler som IFAU gör i samband med att institutet åtar sig uppdragsforskning används naturligtvis ett påslag för institutets faktiska indirekta kostnader, i enlighet med det samråd om avgiftsfinansierad verksamhet som IFAU regelbundet genomför med Ekonomistyrningsverket.

2.4 Förhållandet mellan prestationer och kostnader

Både insatta resurser och prestationer (antal rapportekvivalenter) mäts på årsbasis. Det innebär att vi inte har tagit direkt hänsyn till att de Working Papers, rapporter och avhandlingar som ges ut under ett år är frukten av flera års arbete. På den nivå som redovisningen görs – för IFAU som helhet, respektive på verksamhetsområdesnivån – kommer detta i allmänhet inte att spela någon större roll. Skälet är att under ett givet år kommer det inom varje verksamhetsområde att finnas projekt

som representerar olika stadier i arbetsprocessen: projekt som just har påbörjats, projekt som har kommit en god bit på väg, projekt som är nära att avslutas och projekt som just har avslutats. Eftersom projekten är av ungefär samma storlek och pågår ungefär lika länge – 2–3 år i genomsnitt – kommer de kostnader som under ett kalenderår hänförs till ett verksamhetsområde att avspegla de resurser som i genomsnitt åtgår för ett representativt projekt under dess hela livslängd.

För att ta hänsyn till olika redovisningstraditioner visar Tabell 5 inte bara prestationer i förhållande till insatta resurser utan även insatta resurser per prestation (d.v.s. inversen av det första måttet). Prestationer i förhållande till insatta resurser är det mest naturliga måttet vid jämförelser mellan forskningsinstitut medan insatta resurser per prestation ofta används vid jämförelser mellan myndigheter. Eftersom IFAU kan beskrivas som ett forskningsinstitut, organiserat som en myndighet, är bägge måtten relevanta.

Tabell 5: Aggregerad resultatredovisning: prestationer i rapportekvivalenter per mkr, respektive kostnader (mkr) per prestation

	2018	2017	2016
Rapportekvivalenter, antal	41,8	43,6	45,6
Kostnader, mkr	50,5	47,5	46,7
Rapportekvivalenter / kostnader	0,8	0,9	1,0
Kostnader / rapportekvivalenter	1,2	1,1	1,0

Not: Angående beräkningen av antal rapportekvivalenter, se not till Tabell 2.

Det bör påpekas att kvoterna mellan antalet rapportekvivalenter och kostnader, respektive mellan kostnader och rapportekvivalenter, måste tolkas med försiktighet. Båda utgör endast enkla nyckeltal – de kan ge en indikation på konsekvenser av små förändringar i tillgängliga resurser men kan inte användas för att dra slutsatser om vad som skulle hända vid större ökningar eller minskningar i resursinsatserna. Dessutom bör det påpekas att om man vill tolka nyckeltalen som grova mått på IFAU:s produktivitet bör man egentligen räkna om kostnaderna i fasta priser, som i Tabell 1, annars kommer inflationen (när den är positiv) att medföra att produktiviteten underskattas i senare perioder relativt tidigare. Med en inflation runt 2 procent blir dock det praktiska problemet begränsat.¹²

Det är också viktigt att inte fästa alltför stort avseende på förhållandet mellan prestationer och kostnader enskilda år. Vid vilka tidpunkter projekt påbörjas och avslutas kan i stor utsträckning bero på tillfälligheter, vilket kan skapa kortsiktiga variationer i kostnader respektive rapportekvivalenter som jämnas ut över tiden. Med detta sagt kan vi konstatera att kostnaden per rapportekvivalent under 2018 var högre än 2017, som i sin tur var något högre än under 2016. Denna indikation

¹² Att IFAU:s kostnader helt domineras av löner och lönerna ökar snabbare än inflationen i genomsnitt innebär dock att det likväl kommer att finnas en liten tendens till underskattning av produktivetsindikatorn (rapportekvivalenter / kostnader) även vid låg inflation.

på en successivt ökad kostnad per rapportekvivalent är konsistent med de långsiktiga tendenser som diskuteras i nästa avsnitt.

2.5 Långsiktiga tendenser i prestationer och kostnader

Under de senaste åren har kostnaderna för IFAU:s verksamhet i genomsnitt ökat åtminstone lika snabbt som prestationerna, mätt i termer av rapportekvivalenter. Det har medfört att det grova måttet på institutets produktivitet, antal rapportekvivalenter per mkr, inte ökar utan snarare visar en viss långsiktig tendens att minska. Det finns skäl att tro att denna trend inte kommer att avta i framtiden, utan att den istället kommer att förstärkas. I detta avsnitt diskuterar vi dessa skäl och hur IFAU arbetar för att hantera utvecklingen.

En orsak till att IFAU:s kostnader ökar är att karaktären på institutets forskningsprojekt delvis har förändrats. Inslaget av mera långsiktiga projekt ökar. Ett exempel inom verksamhetsområdet Arbetsmarknadspolitiska insatser utgörs av utvärderingar av kommunala insatser, ett annat exempel är reformutvärderingar på verksamhetsområdet Effekter av utbildningssatsningar.

De analyser som genomförs tenderar också att bli mer tids- och datakrävande. Inom verksamhetsområdet Arbetsmarknadens funktionssätt har exempelvis olika typer av empiriska nätverksanalyser ökat i betydelse. Dessa analyser är omfattande och tar lång tid, även beräkningsmässigt, trots dagens kraftfulla datorer. Många studier, bland annat inom verksamhetsområdet Socialförsäkringens arbetsmarknadseffekter, kräver matchning av registerdata från olika statistikansvariga myndigheter, exempelvis Statistiska centralbyrån och Socialstyrelsen, eller matchningar av register- och enkätdata. Sådana matchningar är både resurs- och tidskrävande.

Allmänt gäller också att de prövningar som görs i samband med Statistiska centralbyråns och andra myndigheters utlämnande av data för forskningsändamål – framför allt etik- och sekretessprövningar – har blivit mer omfattande och tar mer tid i anspråk än tidigare. Detta är en generell utveckling inom samhällsvetenskaplig forskning och inget specifikt för IFAU men förändringarna har naturligtvis särskilt stor inverkan på en verksamhet som till stor del bygger på omfattande datamaterial av olika slag.

Forskarsamhällets granskning av forskningsresultat är vidare mer omfattande idag än för bara fem år sedan. Kraven på känslighetsanalyser och förståelse av mekanismer som kan förklara erhållna resultat har ökat och därmed den tid som går åt till revideringar av Working Papers innan de kan publiceras i vetenskapliga tidskrifter. Detta inskränker naturligtvis tiden som kan avsättas för andra pågående och nya projekt i motsvarande mån.

IFAU ägnar också successivt mer resurser åt aktiviteter som är viktiga för att fullgöra myndighetens uppdrag men som inte resulterar i publikationer. Utöver deltagande i referens- och styrgrupper, kommittéer, råd, beredningar, styrelser, utredningar, etc., kan nämnas remisshantering, kunskapsspridning via policy-

orienterade seminarier och konferenser, samt hjälp till journalister via Vetenskapsrådets service Expertsvar.¹³ Dessa utökade åtaganden bland forskare och utredare har också åtföljts av en förstärkning av IFAU:s kommunikationsfunktion.

För att i möjligaste mån upprätthålla produktiviteten trots dessa förändringar bedriver IFAU ett löpande arbete för att effektivisera verksamheten. Detta gäller såväl administrativa rutiner och samarbeten med andra organisationer som arbetssätten i kärnverksamheten (projekten).

Att de indirekta kostnaderna utgör en låg och minskade andel av IFAU:s totala kostnader (jfr avsnitt 3.2) visar att IFAU:s administration är effektiv och tenderar att bli än mer så, över tid. Ett exempel på strävandena att effektivisera kärnverksamheten är det pågående arbetet med ”Korta projekt” där en ambition är att få hög och relativt snabb avkastning på arbetsinsatserna. Detta kan ske t.ex. genom möjligheter till flera publikationer inom ramen för ett pågående projekt. Alternativt kan det röra sig om nya projekt där antingen frågeställningen eller tidigare resultat innebär möjligheter att med mindre insatser få fram en relevant och trovärdig publikation. I båda fallen är det viktigt att hitta former för en god kvalitetssäkring eftersom en kvantitativ ökning av produktionsresultatet saknar värde om den sker på bekostnad av kvaliteten. Under 2018 publicerades två rapporter baserade på ”Korta projekt” och tre nya sådana projekt initierades under året.

2.6 Prestationer och resurser per projektyp

I Tabell 6 beskrivs institutets verksamhet i termer av olika typer av projekt. Det är fyra olika projekttyper som särskiljs: *Regeringsuppdrag*, *Egeninitierade projekt (interna)*, *Andra uppdrag/projekt* samt *Utdelade forskningsbidrag*.

Fördelningen av prestationer på projekttyper sker i samband med att projekten initieras – de specificeras då som en projektyp. Detta innebär att fördelningen av resurser i form av direkta kostnader sker per automatik.

Fördelningen av resurser i form av *indirekta* kostnader per projektyp görs i två steg. I det första steget fördelas verksamhetsområdenas indirekta kostnader (jfr kapitel 2.3) på de olika projektyperna, i förhållande till dessas andelar av verksamhetsområdets direkta kostnader. Därefter sker en omfördelning av de indirekta kostnader som har tilldelats projektyperna *Egeninitierade projekt (interna)* och *Utdelade forskningsbidrag*, för att avspegla att egeninitierade projekt tar i anspråk betydligt mer av IFAU:s administrativa resurser än vad som är fallet med externa projekt, finansierade med forskningsbidrag. Omfördelningen innebär att projektypen *Egeninitierade projekt (interna)* tilldelas dubbelt så mycket indirekta kostnader, per krona direkt kostnad, som projektypen *Utdelade forskningsbidrag*.

I Tabell 6 avses med kostnader såväl direkta som indirekta kostnader.

Tabellen visar att inom projektypen *Regeringsuppdrag* var prestationerna (antalet rapportekvivalenter) 1 och resurserna (kostnaderna) 0,8 mkr. Rapportekvivalenten avser ett Working paper som avser en utvärdering av Skolverkets projekt *Handledning för lärande*, vilket pågick 2012–2014 och syftade till att

¹³ För en dokumentation av dessa aktiviteter se Tabell 24 i kapitel 3.

genom handledning och fortbildning av lärare förbättra undervisningens kvalitet och elevernas studieprestationer på tio grundskolor med låga kunskapsresultat. Utvärderingen avrapporterades planenligt till Utbildningsdepartementet redan 2015 i form av en svensk rapport (Rapport 2015:23). I Working Paper 2018:28 har analysen fördjupats och beskrivits på ett sådant sätt att studien lämpar sig för publicering i en internationell vetenskaplig tidskrift.¹⁴

Den projekttyp som genererar flest rapportekvivalenter är *Egeninitierade projekt (interna)*, vilka inkluderar avhandlingar. För år 2018 vara antalet rapportekvivalenter sex respektive tre stycken lägre än under de två föregående åren. Nedgången hänför sig framför allt till verksamhetsområdet Effekter av utbildningssatsningar där antalet rapportekvivalenter halverades mellan 2017 och 2018, från 8,5 till 4,1 (jfr. avsnitt 2.9). Samtidigt ökade kostnaderna på nystartade projekt, särskilt inom verksamhetsområdet Arbetsmarknadspolitiska insatser (jfr. avsnitt 2.7). Av Tabell 6 framgår att sammantaget ledde dessa förändringar till att kostnaden per rapportekvivalent ökade från 1,2 mkr år 2016 och 1,1 mkr 2017 till 1,5 mkr år 2018.

För projekttypen *Andra uppdrag/projekt* visar Tabell 5 att antalet rapportekvivalenter, 5,2, var i stort sett oförändrat i förhållande till de två föregående åren då de var 5,0. Kostnaderna år 2018, 0,9 mkr, var desamma som under 2017 och, därmed något lägre än under 2016, då de var 1,1 mkr. Som framgår av Tabell 6, är antalet rapportekvivalenter per mkr mycket högre inom denna projekttyp än inom de övriga projekttyperna. Skälet är att *Andra uppdrag/projekt* typiskt till en stor del genomförs av forskare som inte avlönas av IFAU.

För projekttypen *Utdelade forskningsbidrag* uppgick antalet rapportekvivalenter 2018 till 8,6, vilket var betydligt högre än 2017 (5,3) men lägre än 2016 (10,6). Kortsiktiga variationer i antalet rapportekvivalenter är särskilt vanliga inom denna projekttyp eftersom IFAU som finansiär har svårt att exakt styra när projekten är färdiga för publicering i form av Working Papers och rapporter.

För att antalet pågående projekt som finansieras med utdelade forskningsbidrag inte ska växa okontrollerat bör dock antalet dokumenterade projekt per år vara ungefär detsamma som antalet nya projekt som beviljats medel. Antalet utdelade bidrag är i genomsnitt 7–8 stycken, vilket således utgör långsiktigt riktmärke för antalet rapportekvivalenter per år. Medelvärdet av de tre senaste åren, 8,1 rapportekvivalenter, är då i överensstämmelse med det långsiktigt förväntade värdet.

Eftersom kostnaderna inom projekttypen *Utdelade forskningsbidrag* minskade något jämfört med 2017, samtidigt som antalet rapportekvivalenter ökade kraftigt skedde en betydande uppgång i nyckeltalet rapportekvivalenter / mkr – en fördubbling från 0,5 till 1,0. Men i enlighet med resonemanget om rapportekvivalenterna är det rimligt att se på den genomsnittliga utvecklingen över ett antal år. För de tre senaste åren ligger det genomsnittliga nyckeltalet inom projekttypen

¹⁴ Det förfaringsätt skiljer sig från det gängse vid IFAU, där huvudanalysen dokumenteras i ett Working Paper som åtföljs av en sammanfattande populärvetenskaplig rapport på svenska (jfr. avsnitt 2.2). Regeringsuppdrag innefattar dock i allmänhet inte krav på avrapportering i form av ett Working Paper utan när så sker görs det, som i det här fallet, på initiativ av de berörda forskarna.

på 0,9 vilket är detsamma som den genomsnittliga nivån på nyckeltalet för institutets verksamhet i sin helhet, se rad E3 i Tabell 6.

Tabell 6: Aggregerad resultatredovisning efter projektyp: prestation i rapportekvivalenter per mkr respektive kostnad (mkr) per prestation

	2018	2017	2016
<i>A. Regeringsuppdrag</i>			
A.1 Rapportekvivalenter	1,0	0,0	0,0
A.2 Kostnader, mkr	0,8	0,4	1,1
A.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	1,3	0,0	0,0
A.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalent	0,8	--	--
<i>B. Egeninitierade projekt (interna)</i>			
B.1 Rapportekvivalenter	27,0	33,3	30,0
B.2 Kostnader, mkr	40,0	36,5	35,2
B.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	0,7	0,9	0,8
B.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalent	1,5	1,1	1,2
<i>C. Andra uppdrag/projekt</i>			
C.1 Rapportekvivalenter	5,2	5,0	5,0
C.2 Kostnader, mkr	0,9	0,9	1,1
C.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	5,8	5,6	5,0
C.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalent	0,2	0,2	0,2
<i>D. Utdelade forskningsbidrag</i>			
D.1 Rapportekvivalenter	8,6	5,3	10,6
D.2 Kostnader, mkr	8,8	9,7	9,3
D.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	1,0	0,5	1,1
D.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalent	1,0	1,8	0,9
<i>E. Summa</i>			
E.1 Rapportekvivalenter	41,8	43,6	45,6
E.2 Kostnader, mkr	50,5	47,5	46,7
E.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	0,8	0,9	1,0
E.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalent	1,2	1,1	1,0

Not 1: Angående "Rapportekvivalenter", se not till Tabell 2.

Not 2: *Egeninitierade projekt (interna)* omfattar interna projekt samt avhandlingsprojekt till vilka IFAU har bidragit med finansiering, handledning eller forskning (i samarbete med doktoranden).

Not 3: *Andra uppdrag/projekt* är studier som har initierats av andra än regeringen och som involverar organisationer utanför IFAU.

Not 4: I kostnaderna ingår såväl direkta som indirekta kostnader. Huvudregeln är att indirekta kostnader fördelas i proportion till direkta kostnader. Detta gäller för projektyperna *Regeringsuppdrag*, *Andra uppdrag*, samt för de två projektyperna *Egeninitierade projekt (interna)* och *Utdelade forskningsbidrag* sammantagna. Egeninitierade projekt drar betydligt mer indirekta resurser än projekt finansierade med utdelade forskningsbidrag varför indirekta kostnader för *Egeninitierade projekt (interna)* + *Utdelade forskningsbidrag* fördelats så att påslaget för indirekta kostnader blir dubbelt så stort för egeninitierade projekt som för projekt finansierade med utdelade bidrag.

2.7 Verksamhetsområdet Arbetsmarknadspolitiska insatser

Detta kapitel inleds med en redovisning av omslutningen på verksamhetsområdet Arbetsmarknadspolitiska insatser, uppdelad på finansieringskällor, i Tabell 7. Redovisningen är på samma form som redovisningen av omslutningen för IFAU:s verksamhet i sin helhet, jfr Tabell 1.¹⁵ Därefter, i Tabell 8 och Tabell 9, redovisas verksamhetsområdets kostnader och kostnadsstruktur, analogt med Tabell 3 och Tabell 4 för IFAU:s verksamhet totalt sett. Prestationer, mätta i termer av rapport-ekvivalenter, relateras till insatta resurser, kostnader i mkr, i Tabell 10, med uppdelning på projekttyper. Motsvarigheten till Tabell 10, för IFAU:s hela verksamhet är Tabell 6. Kapitlets sista del innehåller korta redogörelser för huvudresultaten i de projekt som har dokumenterats under år 2018.

Tabell 7: Omslutning på verksamhetsområdet Arbetsmarknadspolitiska insatser

	2018		2017		2016	
	<i>Mkr</i>	%	<i>mkr</i>	%	<i>Mkr</i>	%
Finansiering						
Anslag ap 1	11,2	64,3	9,1	70,5	7,9	88,8
Anslag ap 2	2,5	14,4	1,3	10,1	0,5	5,6
Bidrag, netto	3,6	20,7	1,9	14,7	0,3	3,4
Avgifter	0,1	0,6	0,6	4,7	0,2	2,2
Summa	17,4	100,0	12,9	100,0	8,9	100,0

Not: För förklaringar av de olika intäktsskällorna, se Tabell 1.

Som framgår av Tabell 7 domineras finansieringen av verksamhetsområdet av förvaltningsanslaget, Anslag ap 1. Under 2018, liksom under 2017, var dess andel av finansieringen dock betydligt mindre än under det föregående året. Orsaken är att den externa finansieringen i form av forskningsanslag (jfr Bidrag, netto) har ökat kraftigt. Till skillnad från 2017 minskade dock ersättning för uppdragsforskning (Avgifter) under 2018.

Historiskt har posterna Anslag ap 2, Bidrag och Avgifter spelat mycket mindre roll i finansieringen av Arbetsmarknadspolitiska insatser än i finansieringen av verksamhetsområdet Arbetsmarknadens funktionssätt. Detta har berott på att projekt inom arbetsmarknadsområdet som sökt och fått bidragsfinansiering i större utsträckning har varit inriktade på olika aspekter av arbetsmarknadens funktion än på utvärdering av effekter av politikinsatser. Detta har gällt såväl projekt som söker forskningsbidrag vid IFAU (Anslag ap 2) som IFAU-projekt vilka finansieras externt (Bidrag och Avgifter). Detta mönster har dock förändrats under de senaste åren. Under slutet av 2016 erhöll två projekt inom verksamhetsområdet Arbetsmarknadspolitiska insatser forskningsanslag från Forte (Forskningsrådet för hälsa,

¹⁵ Det bör dock noteras att till skillnad från Tabell 1, som är uttryckt i 2018 års priser, är Tabell 7 uttryckt i löpande priser.

arbetsliv och välfärd) för studier av flyktinginvandringens inverkan på omvandlingen av den svenska arbetsmarknaden respektive för analyser av undanträngningseffekter¹⁶ av arbetsmarknadspolitiska insatser. Vidare genomfördes under 2017 ett uppdragsforskningsprojekt rörande effekterna av omställningsavtalen för LO-kollektivet, se 2.7.1.8 nedan. Slutligen beviljade IFAU forskningsmedel till ett projekt där man ska utvärdera om automatiserad platsanvisning hos arbetsförmedlingen kan bidra till bättre matchning av arbetssökande och vakanser.

Tabell 7 visar också att den totala resursanvändningen på detta verksamhetsområde har ökat kraftigt jämfört med föregående år (35 procent) och nästintill fördubblats jämfört med 2016. Utöver den ovannämnda diskuterade uppgången i den externa finansieringen samt ökningen av de forskningsbidrag som IFAU fördelar inom verksamhetsområdet är den viktigaste förklaringen personalförstärkningar inom verksamhetsområdet under 2017 och 2018.

Hur de använda medlen fördelas på direkta och indirekta kostnader redovisas i Tabell 8. Denna visar att såväl de direkta som de indirekta kostnaderna ökade jämfört med de två föregående åren, men att ökningen i de direkta kostnaderna var större, i såväl absoluta som relativa tal.

Tabell 8: Resursåtgång på verksamhetsområdet Arbetsmarknadspolitiska insatser, mätt som direkta och indirekta kostnader i mkr

	2018	2017	2016
1 Direkta kostnader, mkr	11,6	7,9	5,3
2 Lokalkostnader, mkr	0,6	0,5	0,3
3 Övriga indirekta kostnader, mkr	5,2	4,5	3,3
4 Summa indirekta kostnader	5,8	5,0	3,6
5 Totala kostnader, mkr	17,4	12,9	8,9

Not: Lokalkostnader har beräknats som verksamhetsområdets andel av IFAU:s totala direkta kostnader gånger de totala lokalkostnaderna enligt Tabell 3.

Den till Tabell 8 svarande kostnadsstrukturen redovisas i Tabell 9. Av denna framgår att under 2018, liksom under 2017, ökade de direkta kostnadernas andel av de totala kostnaderna. Andelen är likväl något lägre än den som gäller för IFAU totalt sett, jfr Tabell 4. Skälet till detta är att den del av de indirekta kostnaderna som är verksamhetsområdesspecifika är större inom verksamhetsområdet Arbetsmarknadspolitiska insatser än inom de övriga verksamhetsområdena. Detta beror i sin tur på att under de senaste åren har den omfattande expertis som har upparbetats inom området i ökande grad tagits i anspråk av externa intressenter och/eller för

¹⁶ Negativa effekter på individer som inte är föremål för de arbetsmarknadspolitiska insatserna.

övergripande ändamål.¹⁷ De motsvarande kostnaderna har därmed inte kunnat hänföras till enskilda projekt.

Tabell 9: Kostnadsstrukturen på verksamhetsområdet Arbetsmarknadspolitiska insatser

	2018	2017	2016
1 Direkta kostnader som andel av totala kostnader, %	66,7	61,2	59,6
2 Indirekta kostnader som andel av totala kostnader, %	33,3	38,8	40,4
3 Summa	100,0	100,0	100,0
4 Indirekta kostnader / direkta kostnader, %	50,0	63,3	67,9
5 Lokalkostnader / direkta kostnader, % (del av 4)	5,2	6,3	5,7
6 Övr. indir. kostnader /direkta kostnader, % (del av 4)	44,8	57,0	62,2

I Tabell 10 redovisas prestationer, mätta som rapportekvivalenter, dividerade med kostnader, mätta i mkr. I tabellen ges även inversen på detta nyckeltal, alltså kostnad per prestation, mätt som mkr per rapportekvivalent. Den nedersta sektionen av tabellen (*E. Summa*) redovisar dessa tal för verksamhetsområdet Arbetsmarknadspolitiska insatser totalt sett. Av denna sektion framgår att under 2018 låg nyckeltalet rapportekvivalenter / mkr på 0,4 och därmed lägre än under de två föregående åren. Orsaken är dels en nedgång i antalet rapportekvivalenter, från 9,0 år 2017 till 7,4 år 2018, dels den kraftiga kostnadsökningen inom verksamhetsområdet som har diskuterats ovan. Resurskrävande arbete i långsiktiga projekt som ännu inte genererat några publikationer bidrar till utvecklingen av nyckeltalet.

En jämförelse med Tabell 6 visar också att kostnaden per rapportekvivalent ligger högre inom detta verksamhetsområde än vad som gäller för IFAU:s verksamhet i sin helhet. Ett skäl till detta är den tematiska avgränsningen mellan detta verksamhetsområde och verksamhetsområdet Arbetsmarknadens funktionssätt ofta är svår att göra. Flera Working Papers och rapporter inom verksamhetsområdet Arbetsmarknadens funktionssätt skulle ha kunnat sorteras under området Arbetsmarknadspolitiska insatser. Ytterligare ett skäl är att av de projekt som finansieras med *Utdelade forskningsbidrag* och som rör arbetsmarknaden ligger (ännu) den helt dominerande andelen inom verksamhetsområdet Arbetsmarknadens funktionssätt.

¹⁷ Exempelvis är forskarna inom verksamhetsområdet mycket ofta anlitade som föredragshållare och kommentatorer vid tillställningar arrangerade av andra institutioner än IFAU. Dessa aktiviteter ingår i "Antal presentationer av IFAU-anställda vid konferenser, workshops och seminarier i andras regi" som redovisas i Tabell 24 och diskuteras i kapitel 3. Därutöver ingår IFAU-anställda som sakkunniga i olika referens- och styrgrupper, i beredningar, utredningar och kommittéer mm. Även dessa aktiviteter belyses i kapitel 3 och Tabell 24.

Tabell 10: Resultatredovisning efter projekttyp: prestation i rapportekvivalenter per mkr respektive kostnad (mkr) per prestation på verksamhetsområdet Arbetsmarknadspolitiska insatser

	2018	2017	2016
<i>A. Regeringsuppdrag</i>			
A.1 Rapportekvivalenter	0,0	0,0	0,0
A.2 Kostnader, mkr	0,0	0,0	0,3
A.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	--	--	0,0
A.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalent	--	--	--
<i>B. Egeninitierade projekt (interna)</i>			
B.1 Rapportekvivalenter	6,3	7,0	4,0
B.2 Kostnader, mkr	14,4	10,8	8,0
B.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	0,4	0,6	0,5
B.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalent	2,3	1,5	2,0
<i>C. Andra uppdrag/projekt</i>			
C.1 Rapportekvivalenter	0,0	1,0	1,0
C.2 Kostnader, mkr	0,0	0,0	0,0
C.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	--	--	--
C.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalent	--	0,0	0,0
<i>D. Utdelade forskningsbidrag</i>			
D.1 Rapportekvivalenter	0,0	1,0	0,0
D.2 Kostnader, mkr	3,0	2,1	0,6
D.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	0,0	0,5	0,0
D.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalent	--	2,1	--
<i>E. Summa</i>			
E.1 Rapportekvivalenter	6,3	9,0	5,0
E.2 Kostnader, mkr	17,4	12,9	8,9
E.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	0,4	0,7	0,6
E.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalent	2,8	1,4	1,8

Not 1: Angående "Rapportekvivalenter", se not till Tabell 2.

Not 2: *Egeninitierade projekt (interna)* omfattar interna projekt samt avhandlingsprojekt till vilka IFAU har bidragit med finansiering, handledning eller forskning (i samarbete med doktoranden).

Not 3: *Andra uppdrag/projekt* är studier som har initierats av andra än regeringen och involverar organisationer utanför IFAU.

Not 4: I kostnaderna ingår såväl direkta som indirekta kostnader. Huvudregeln är att de indirekta kostnaderna fördelas i proportion till de direkta kostnaderna. Detta gäller för projektyperna *Regeringsuppdrag*, *Andra uppdrag*, samt för *Egeninitierade projekt (interna)* + *Utdelade forskningsbidrag*, dvs. för de två projektyperna sammantagna. Eftersom egeninitierade projekt drar betydligt mer indirekta resurser än projekt finansierade med utdelade forskningsbidrag har de indirekta kostnaderna för *Egeninitierade projekt (interna)* + *Utdelade forskningsbidrag* fördelats så att påslaget för indirekta kostnader blir dubbelt så stort för de egeninitierade projekten som för projekt som finansierats med utdelade bidrag.

Sektionerna A–D i Tabell 10 visar hur prestationer (rapportekvivalenter), kostnader (mkr), prestation per kostnad samt kostnad per prestation har utvecklats inom de olika projektyperna som verksamhetsområdet Arbetsmarknadspolitiska insatser omfattar. Det framgår tydligt att projektypen *Egeninitierade projekt (interna)* dominerar ifråga om såväl prestationer som kostnader.

Inom projektypen *Utdelade forskningsbidrag* är både prestationer och kostnader relativt små men ökande, i enlighet med diskussionen ovan. De kostnader på 3,0 mkr som enligt Tabell 10 registrerades på den projektyp under 2018 beror framför allt på att IFAU under 2017 delade ut forskningsbidrag till tre projekt inom verksamhetsområdet och under 2018 till ytterligare ett projekt. Dessa projekt kommer dock att generera resultat, och därmed rapportekvivalenter, tidigast under 2019.

2.7.1 Huvudresultat i avslutade projekt

De 6,3 rapportekvivalenter som under år 2018 producerats inom verksamhetsområdet motsvarar 5 projekt. Här följer en kortfattad redogörelse för huvudresultaten i dessa. I rubriken anges vilken projektyp det är frågan om och information ges också om i vilken/vilka rapport(er), Working Paper(s) eller avhandling som projektet har dokumenterats.

2.7.1.1 Egeninitierat projekt: Vem jobbar som arbetsförmedlare? (Rapport 2018:9)

Antalet arbetsförmedlare har ökat kraftigt på Arbetsförmedlingen. År 2008 var drygt 5 000 personer anställda som förmedlare och år 2016 mer än 9 000. Samtidigt har andelen högskoleutbildade ökat från 57 till 78 procent, och andelen utrikes födda har mer än fördubblats, från 9 till 20 procent. Ungefär var tredje nyanställd arbetsförmedlare var arbetslös vid anställningstillfället. Detta är betydligt högre andelar än för en jämförelsegrupp bestående av liknande yrken i statlig förvaltning. Arbetsförmedlingens personalomsättning var runt 10 procent 2016 vilket motsvarar annan statlig förvaltning.

2.7.1.2 Egeninitierat projekt: Arbetsmarknadspolitik för arbetslösa mottagare av försörjningsstöd (Rapport 2018:12)

Det kommunala försörjningsstödet är det yttersta ekonomiska skyddsnätet för invånare i Sverige. Ungefär hälften av dem som får försörjningsstöd får det på grund av arbetsmarknadsskäl. Forskningen om effekter av statliga arbetsmarknadspolitiska program pekar på att programmen har minst lika goda effekter bland personer med en svag ställning på arbetsmarknaden som bland andra grupper av arbetssökande. Olika anställningssubventioner tycks exempelvis fungera bra. De fåtal svenska effektutvärderingar som analyserat just mottagare av försörjningsstöd som deltagit i kommunala insatser tyder på att insatserna inte hjälper alls, eller bara lite. Effekterna är svaga eller obefintliga.

2.7.1.3 Egeninitierat projekt: Anställningsstöd och nystartsjobb leder till fler jobb i de anställande företagen (Rapport 2018:13, Working Paper 2018:6)

Företag som rekryterar med hjälp av subventioner har en bättre sysselsättningsutveckling än andra företag. Den förbättrade sysselsättningen beror på att det totala antalet anställda ökar och att fler företag överlever. Effekterna är som störst för små företag. Anställningsstöd ökar det totala antalet anställda per företag och nystartsjobb leder till att fler företag överlever. I rapporten studeras företag med färre än 30 anställda som under 1998–2008 anställde en tidigare långtidsarbetslös med hjälp av anställningsstöd eller ett nystartsjobb. Dessa företag jämförs med liknande företag. Företagen följs i fem år

2.7.1.4 Egeninitierat projekt: Subventionerade anställningar – avvägningar och empirisk evidens (Rapport 2018:14)

Olika typer av anställningsstöd har använts i Sverige sedan tidigt 1980-tal. Anställningsstöden tycks hjälpa dem som får ta del av dem till högre sysselsättning. Undanträngningen av ordinarie arbetstillfällen kan vara hög, vilket kan leda till att andra personer inte får arbete. Många subventionerade anställningar utnyttjas i ganska liten omfattning. Detta kan hänga samman med att det finns många olika stöd och att det är svårt för arbetsgivarna att hålla reda på dem.

2.7.1.5 Egeninitierat projekt: Effekter av kollektivavtalade omställningsinsatser för privatanställda arbetare (Rapport 2018:26, Rapport 2018:27, Working Paper 2018:22, Working Paper 2018:23)

Omställningsavtalet mellan Svenskt Näringsliv och LO innehåller tidig rådgivning och hjälp till nytt jobb för arbetare som varit anställda minst ett år och sägs upp på grund av arbetsbrist, samt ett avgångsbidrag om nära 35 000 kr till dem som är över 40 år. Tidig rådgivning av varslade arbetare med kort anställningstid gav inte kortare arbetslöshet, men ett mer varaktigt nästa jobb. Avgångsbidraget ökade istället sannolikheten för arbetslöshet och förlängde tiden i arbetslöshet. Personer som precis uppfyllt de specifika kvalificeringskraven för omställningsinsatserna jämförs med personer som hamnade precis under gränsen.

2.8 Verksamhetsområdet Arbetsmarknadens funktionssätt

Detta kapitel inleds med en redovisning av omslutningen på verksamhetsområdet Arbetsmarknadens funktionssätt, uppdelad på finansieringskällor, i Tabell 11. Redovisningen är på samma form som redovisningen av omslutningen för IFAU:s verksamhet i sin helhet, jfr Tabell 1.¹⁸ Därefter, i Tabell 12 och Tabell 13, redovisas verksamhetsområdets kostnader och kostnadsstruktur, analogt med Tabell 3 och Tabell 4 för IFAU:s verksamhet totalt sett. Prestationer, mätta i termer av rapportekvivalenter, relateras till insatta resurser, kostnader i mkr, i Tabell 14, med uppdelning på projekttyper. Motsvarigheten till Tabell 14, för IFAU:s hela verksamhet, är Tabell 6. Kapitlets sista del innehåller korta redogörelser för huvudresultaten i de projekt som har dokumenterats under år 2018.

Tabell II: Omslutning på verksamhetsområdet Arbetsmarknadens funktionssätt

	2018		2017		2016	
<i>Finansiering</i>	<i>mkr</i>	<i>%</i>	<i>mkr</i>	<i>%</i>	<i>mkr</i>	<i>%</i>
Anslag ap 1	7,8	83,9	8,8	76,5	8,1	60,9
Anslag ap 2	0,6	6,4	1,7	14,8	2,6	19,5
Bidrag, netto	0,8	8,6	0,8	7,0	2,3	17,3
Avgifter	0,1	1,1	0,2	1,7	0,3	2,3
Summa	9,3	100,0	11,5	100,0	13,3	100,0

Not: För förklaringar av de olika intäktskällorna, se Tabell 1.

Tabell 11 visar att omslutningen inom verksamhetsområdet under 2018 låg 1 mkr lägre än under 2017 och även något lägre än under 2016. En jämförelse med Tabell 7 visar vidare att under 2018, liksom under 2017, var omslutningen inom verksamhetsområdet Arbetsmarknadens funktionssätt mindre än inom området Arbetsmarknadspolitiska insatser. Jämförelsen visar också att finansieringsstrukturen inom de två verksamhetsområdena har utvecklats i olika riktning. Den främsta orsaken är att andelen av finansieringen via Anslag ap 1 har ökat inom Arbetsmarknadens funktionssätt medan den har minskat inom verksamhetsområdet Arbetsmarknadspolitiska insatser. Därutöver har Anslag ap 2 minskat inom Arbetsmarknadens funktionssätt, både i mkr och som andel av omslutningen, medan motsvarande utveckling har gått i motsatt riktning inom Arbetsmarknadspolitiska insatser.

Hur de totala resurserna utvecklats över tiden och hur deras användning fördelats på direkta och indirekta kostnader redovisas i Tabell 12. Av tabellen framgår att i relativa termer var minskningen i resursanvändningen mellan 2018 och 2017 större för de indirekta kostnaderna (26 procent) än för de direkta kostnaderna (15 procent).

¹⁸ Det bör dock noteras att till skillnad från Tabell 1, som är uttryckt i 2018 års priser, är Tabell 11 uttryckt i löpande priser.

I Tabell 13 avspeglas detta av att indirekta kostnaderna minskade sin andel av de totala kostnaderna jämfört med 2017 medan de direkta kostnadernas andel ökade.

Tabell 12: Resursåtgång på verksamhetsområdet Arbetsmarknadens funktionssätt, mätt som direkta och indirekta kostnader i mkr

		2018	2017	2016
1	Direkta kostnader, mkr	6,2	7,3	8,7
2	Lokalkostnader, mkr	0,4	0,5	0,5
3	Övriga indirekta kostnader, mkr	2,7	3,7	4,1
4	Summa indirekta kostnader	3,1	4,2	4,6
5	Totala kostnader, mkr	9,3	11,5	13,3

Tabell 13: Kostnadsstrukturen på verksamhetsområdet Arbetsmarknadens funktionssätt

		2018	2017	2016
1	Direkta kostnader som andel av totala kostnader, %	66,7	63,5	65,4
2	Indirekta kostnader som andel av totala kostnader, %	33,3	36,5	34,6
3	Summa	100,0	100,0	100,0
4	Indirekta kostnader / direkta kostnader, %	50,0	57,5	52,9
5	Lokalkostnader / direkta kostnader, % (del av 4)	6,5	6,8	5,7
6	Övr. indir. kostnader /direkta kostnader, % (del av 4)	43,5	50,7	47,2

En jämförelse mellan Tabell 13 och Tabell 4 visar också att andelen direkta respektive indirekta kostnader inom verksamhetsområdet Arbetsmarknadens funktionssätt under 2018 låg nära vad som gällde för IFAU:s verksamhet totalt sett.

Tabell 14 visar att samtidigt som verksamhetsområdets antal rapportekvivalenter minskade marginellt jämfört med 2017 så minskade de totala kostnaderna i med nästan 20 procent. Sammantagna medförde dessa förändring att nyckeltalet rapportekvivalenter / mkr på gick från 1,7 år 2017 till 2,0 år 2018, på verksamhetsområdet totalt sett. Liksom under de två föregående åren var nyckeltalet dessutom mycket högre än för IFAU:s totala verksamhet, jfr. posten E3 i Tabell 6 och Tabell 14.

En genomgång av utvecklingen inom de olika projekttyperna i Tabell 14 visar att för *Egeninitierade projekt (interna)* minskade antalet rapportekvivalenter 2018 med jämfört med 2017. Eftersom kostnaderna inte sjönk i samma takt utvecklades nyckeltalet rapportekvivalenter / mkr negativt, från 1,5 år 2017 till 1,1 år 2018, vilket ändå var högre än för IFAU som helhet, jfr. Tabell 8.

Inom projekttypen *Andra uppdrag/projekt* var såväl antalet rapportekvivalenter som kostnaderna i stort sett konstanta mellan åren 2017 och 2018, vilket medförde att nyckeltalet låg kvar på en (extremt) hög nivå, drygt 15. Projekt av denna typ genomförs i hög utsträckning av externa forskare vilket innebär att de kostnader som belastar IFAU blir mycket begränsade. De höga nyckeltalen kan således inte tolkas som att arbetet bedrivs mer effektivt inom denna projekttyp än inom de övriga projekttyperna. Eftersom *Andra uppdrag/projekt* är vanligare inom området Arbetsmarknadens funktionssätt än inom de andra verksamhetsområdena finns det också anledning att vara försiktig vid jämförelser av nyckeltal mellan områden.

Inom projekttypen *Utdelade forskningsbidrag* fördubblades antalet rapportekvivalenter jämfört med år 2017, samtidigt som kostnaderna sjönk med 35 procent. Följaktligen ökade rapportekvivalenter / mkr kraftigt, från 1,2 till 5,5. Orsaken till denna dramatiska utveckling var att fyra av de sex projekt som avrapporterades 2018 påbörjades långt tillbaka i tiden och endast drog försumbara kostnader under året.

Tabell 14: Resultatredovisning efter projekttyp: prestation i rapportekvivalenter per mkr respektive kostnad (mkr) per prestation på verksamhetsområdet Arbetsmarknadens funktionssätt

	2018	2017	2016
<i>A. Regeringsuppdrag</i>			
A.1 Rapportekvivalenter	0,0	0,0	0,0
A.2 Kostnader, mkr	0,1	0,1	0,1
A.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	0,0	0,0	0,0
A.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalenter	--	--	--
<i>B. Egeninitierade projekt (interna)</i>			
B.1 Rapportekvivalenter	8,5	12,7	9,4
B.2 Kostnader, mkr	8,0	8,4	9,2
B.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	1,1	1,5	1,0
B.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalenter	0,9	0,7	1,0
<i>C. Andra uppdrag/projekt</i>			
C.1 Rapportekvivalenter	3,1	3,0	3,0
C.2 Kostnader, mkr	0,2	0,2	0,5
C.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	15,5	15,0	6,0
C.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalenter	0,1	0,1	0,2
<i>D. Utdelade forskningsbidrag</i>			
D.1 Rapportekvivalenter	6,6	3,3	4,3
D.2 Kostnader, mkr	1,0	2,8	3,5
D.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	6,6	1,2	1,2
D.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalenter	0,2	0,8	0,8
<i>E. Summa</i>			
E.1 Rapportekvivalenter	18,2	19,0	16,7
E.2 Kostnader, mkr	9,3	11,5	13,3
E.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	2,0	1,7	1,3
E.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalenter	0,5	0,6	0,8

Not 1: Angående ”Rapportekvivalenter”, se not till Tabell 2.

Not 2: *Egeninitierade projekt (interna)* omfattar interna projekt samt avhandlingsprojekt till vilka IFAU har bidragit med finansiering, handledning eller forskning (i samarbete med doktoranden).

Not 3: *Andra uppdrag/projekt* är studier som har initierats av andra än regeringen och involverar organisationer utanför IFAU.

Not 4: I kostnaderna ingår såväl direkta som indirekta kostnader. Huvudregeln är att de indirekta kostnaderna fördelas i proportion till de direkta kostnaderna. Detta gäller för projektyperna *Regeringsuppdrag*, *Andra uppdrag*, samt för *Egeninitierade projekt (interna)* + *Utdelade forskningsbidrag*, dvs. för de två nämnda projektyperna sammantagna. Eftersom egeninitierade projekt drar betydligt mer indirekta resurser än projekt finansierade med utdelade forskningsbidrag har de indirekta kostnaderna för *Egeninitierade projekt (interna)* + *Utdelade forskningsbidrag* fördelats så att påslaget för indirekta kostnader blir dubbelt så stort för de egeninitierade projekten som för projekt som finansierats med utdelade bidrag.

2.8.1 Huvudresultat i avslutade projekt

De 18,2 rapportekvivalenter som under år 2018 producerats inom verksamhetsområdet motsvarar 17 projekt. Här följer kortfattade redogörelser för huvudresultaten i dessa. I rubriken anges vilken projekttyp det är frågan om och information ges också om i vilken rapport, Working paper eller avhandling som projektet har dokumenterats.

2.8.1.1 Utdelat forskningsbidrag: Lön efter möda eller lön efter kön? Gamla könsskillnader i nytt ljus (Rapport 2018:1, Working Paper 2018:1)

Löneskillnader mellan manliga och kvinnliga typografer och cigarrarbetare i början av 1900-talet berodde framförallt på individegenskaper och vid vilket företag individerna arbetade. Löneskillnader förekom inte alls bland dem som betalades efter prestation inom cigarrindustrin. Kvinnorna var mer sällan med i facket, vilket kan förklaras av att de arbetande kvinnorna var yngre och hade mindre erfarenhet än männen. I rapporten används ett nationellt heltäckande unikt datamaterial från svensk tillverkningsindustri vid 1900-talets början.

2.8.1.2 Utdelat forskningsbidrag: Kvinnors arbetsmarknad efter barnafödande (Rapport 2018:2, Working Paper 2018:2)

Det första barnet har störst påverkan på kvinnors karriärer. Inkomsterna faller mycket efter första barnet. På lång eller medellång sikt får mammorna cirka 10–12 procent lägre inkomst. Det beror delvis på att kvinnorna arbetar mindre när barnen är små. När barnen är äldre hade de studerade mammorna en sämre timlön och bytte i högre utsträckning till lägre avlönade jobb som låg närmare hemmet. I rapporten används registerdata på IVF-behandlade kvinnor i Danmark 1995–2005.

2.8.1.3 Egeninitierat projekt: Möjligheten till tidigt valdeltagande för utländska medborgare påverkar inte gruppens politiska integration (Rapport 2017:3, Working Paper 2018:3)

Utländska medborgare som fått möjlighet att rösta i lokala val efter en kortare tid i Sverige integreras inte snabbare politiskt än de som fått vänta längre på att få rösta. De som fick rösta tidigare blev inte svenska medborgare i större utsträckning och röstade inte oftare i framtida val. I rapporten följs personer som invandrat från länder utanför EU under 1972–2008. Rapportförfattarna jämför de som anlände så att väntetiden innan de kunde rösta var cirka tre år, med en grupp vars väntetid var uppemot sju år.

2.8.1.4 Egeninitierat projekt: Stora skillnader mellan restauranger i hur momssänkningen påverkade priserna (Rapport 2018:4, Working Paper 2018:4)

När restaurangmomsen sänktes i Finland och Sverige i januari 2012 ändrade de flesta oberoende restauranger inte sina priser alls, medan kedjorna gjorde stora kortvariga prissänkningar. Ungefär tre fjärdedelar av restaurangpriserna lämnades helt oförändrade. I projektet har data samlats in från ett stort antal slumpmässigt utvalda restauranger. Mellan sju och elva prisuppgifter samlades in från varje

restaurang strax innan momssänkningarna år 2010 och 2012 och sedan tre, sex och 18 månader efter sänkningarna.

2.8.1.5 Annat uppdrag: Stelheter i lönesättningen har stor betydelse för svängningar i sysselsättningen (Working Paper 2018:5)

Utgångspunkten för denna studie är ett ofta använt antagande inom national-ekonomisk makroteori: lönesättningen medför variationer i sysselsättningen om det finns så kallade lönestelheter, men endast i samband med nyanställningar. Rapportförfattarna visar dock, såväl teoretiskt som empiriskt, att stelheter i lönerna hos redan anställda också har stor betydelse för variationer i sysselsättningen. Resultatet visar att lönesättningens inverkan på sysselsättningen inte är begränsad till dem som byter jobb utan omfattar hela arbetsmarknaden.

2.8.1.6 Egeninitierat projekt: Arv viktig förklaring till att barns förmögenhet liknar föräldrarnas (Rapport 2018:7, Working Paper 2018:8)

Sambandet mellan föräldrars och barns förmögenhet är starkt och beror framförallt på att barnen ärver föräldrarnas tillgångar. Ärvda tillgångar står för uppemot hälften av överföringen av förmögenhet mellan barn och föräldrar. Likheter i inkomst och utbildning mellan föräldrar och barn kan endast förklara en mindre del av likheterna. Datamaterialet baseras på alla tredjeklassare i Malmö 1938 samt deras föräldrar, barn och barnbarn. Den första generationen är född i slutet av 1800-talet och den sista i slutet av 1900-talet. Betydelsen av föräldrarnas förmögenhet tycks ha ökat över tid.

2.8.1.7 Utdelat forskningsbidrag: Löneutveckling för högutbildade män och kvinnor (Rapport 2018:8, Working Paper 2018:9)

Manliga och kvinnliga ekonomer och jurister har likartade löner när de börjar arbeta, men männens löner ökar sedan mer än kvinnornas. De manliga ekonomerna och juristerna tjänar ungefär 25 procent mer än kvinnorna vid 45 års ålder. Omkring hälften av detta så kallade könslönegap förklaras av att kvinnornas arbetsliv påverkats av att de fått sitt första barn. En mindre del av löneskillnaderna beror på att män och kvinnor arbetar i företag av olika storlek och med olika inriktning. Cirka 30 000 personer födda 1960–1970 som tagit examen i ekonomi eller juridik och som arbetar hos en privat arbetsgivare studeras.

2.8.1.8 Annat uppdrag: Ökad flyktinginvandring har små effekter på inföddas flyttbeteende (Rapport 2018:15, Working Paper 2017:12)

Infödda väljer i genomsnitt inte bort bostadsområden där flyktingar bosätter sig. De varken lämnar området eller undviker att flytta in. Bostadsrätts- och villaägare tenderar dock i någon mån att flytta från områden med ökad invandring. Men eftersom de som köper de lediga bostäderna i stor utsträckning också är infödda blir nettoförändringen inte särskilt stor. Flyktinginvandringen till Sverige mellan åren 1997 och 2010 studeras.

2.8.1.9 Egeninitierat projekt: Familjer återförenades i Sverige när Danmark införde strängare regler (Rapport 2018:16, Working Paper 2018:13)

År 2002 infördes strängare regler för familjeåterförening i Danmark. Reformen medförde en högre sannolikhet för danska medborgare med utländsk bakgrund att flytta till Sverige. Den geografiska närheten och de goda transportförbindelserna över sundet är troligen ett par förklaringar till detta, samt möjligheten att återförenas eller bilda par i Sverige. Många flyttade tillbaka till Danmark igen efter familjeåterföreningen. Efter två år hade cirka 20 procent lämnat Sverige och efter åtta år hade hälften lämnat landet.

2.8.1.10 Utdelat forskningsbidrag: Vad utmärker arbetsplatser som anställer tidigare sjukskrivna? (Rapport 2018:17, Working Paper 2018:14)

Arbetsplatser i offentlig och kommunal sektor anställer oftare dem som tidigare varit sjukskrivna. Arbetsplatserna som anställer är vidare i högre grad kvinnodominerade, har få anställda och en högre andel av de anställda är lågutbildade. Rapportförfattarna studerar svenska arbetsplatser med fem anställda eller mer år 2012, knappt 4 miljoner individer.

2.8.1.11 Egeninitierat projekt: Inga dramatiska förändringar i andelen utbildade lärare, förskollärare, sjuksköterskor och poliser som arbetar inom det område de har utbildats till (Rapport 2018:19)

Antalet utbildade sjuksköterskor, lärare och förskollärare i relation till befolkningen växte stadigt från mitten av 1980-talet och en bra bit in på 00-talet, för att sedan minska något. Omkring 90 procent av de som utbildat sig till sjuksköterskor och poliser arbetade inom sitt område. Andelarna som arbetade som chefer eller administratörer ökade från mitten av 00-talet. Andelen utbildade lärare och förskollärare som arbetade inom sina områden ligger runt 85 procent. Från 2010 ökar andelen som lämnar yrke och bransch inom alla grupper.

2.8.1.12 Utdelat forskningsbidrag: Större chans för utlandsfödda kvinnor än utlandsfödda män att bli kallade till jobbintervju (Rapport 2018:21, Working Paper 2018:17)

Sannolikheten att bli kallad till jobbintervju för ett utannonserat jobb inom café- och restaurangbranschen var inte signifikant högre för fiktiva sökande födda i Sverige (21 %) än för de som var födda i Polen (17 %). Men de fiktiva sökande som fötts i Irak blev kallade till intervju i 10 procent av gångerna och de födda i Somalia bara 5 procent. I alla utrikes födda grupper kallas kvinnor i högre utsträckning än männen till intervju. Skillnaderna var betydande.

2.8.1.13 Egeninitierat projekt: Bland dem som långvarigt varken arbetar eller studerar är många lågutbildade, utlandsfödda eller äldre (Rapport 2018:22)

Ungefär 12 procent av befolkningen i arbetsför ålder varken arbetade, studerade eller hade sjuk- och aktivitetsersättning under ett enskilt år 2011–2015. Av samtliga i arbetsför ålder som bodde i Sverige under perioden var 3 procent utanför arbete

och studier samtliga fem år. Dessa är i högre grad äldre, utlandsfödda och lågutbildade jämfört med befolkningen i stort. Andelen varierar med konjunkturen.

2.8.114 Egeninitierat projekt: Likartad etablering bland invandrare i Sverige och Finland trots olika historia (Rapport 2018:25, Working Paper 2018:20)

Sverige och Finland har väldigt olika invandringshistoria och befolkningsammansättning. Ingångarna till arbetsmarknaden för nyanlända är däremot mycket likartade. T.ex. finns de första jobben oftast på arbetsplatser med låga inkomster. Andelen invandrade bland kollegor och chefer på den första arbetsplatsen är hög och överexponeringen mot personer från det egna födelselandet är ännu större.

2.8.115 Egeninitierat projekt: Tillgång till internet ökar sannolikheten för arbetssökande att hitta ett jobb (Working Paper 2018:21)

För att fastställa om internet har ökat sannolikheten att arbetssökande hittar jobb utnyttjar denna studie att utbyggnaden av internet i Tyskland inledningsvis skedde genom att hushållen anslöts till centrala servrar via kopparkablar, vilka endast möjliggjorde dataöverföring inom avstånd på högst 4,2 km. I analysen jämförs individer som bodde inom respektive utanför gränsen på 4,2 km. I genomsnitt visar resultaten små positiva effekter, men med skillnader mellan könen. För män är effekten betydande: efter ett kvartal av arbetslöshet, är sannolikheten att en man med tillgång till internet hittar ett jobb 2–3 procentenheter högre än för en man som saknar internet.

2.8.116 Annat uppdrag: Ökningar i arbetslösheten leder till minskad spädbarnsdödlighet och färre underviktiga nyfödda (Working Paper 2018:24)

För u-länder är det väl etablerat att konjunkturedgångar medför ökad spädbarnsdödlighet. För i-länder finns det mindre forskning men tecken tyder på att sambandet där är det omvända, resultat som stöds av denna studie, vilken använder svenska registerdata för åren 1992–2004. Genom att utnyttja regionala variationer i sysselsättningen för att identifiera konjunktoreffekter finner rapportförfattarna att en uppgång i arbetslösheten med 1 procentenhet medför att spädbarnsdödligheten och andelen nyfödda med födelsevikt under 1 500 gram minskar med ca 10 procent. I en analys av tänkbara orsaker kommer författarna fram till minskade luftföroreningar under lågkonjunkturer som den troligaste förklaringen.

2.8.117 Utdelat forskningsbidrag: Konjunkturen påverkar när kvinnor väljer att bilda familj (Rapport 2018:28, Working Paper 2018:25)

Lågkonjunktur vid gymnasieexamen leder på kort sikt till sämre förutsättningar på arbetsmarknaden för kvinnor som gått yrkesprogram. Lågkonjunkturen leder också till tidigare familjebildning, vilket får långsiktiga konsekvenser. Par som bildades tidigt och under lågkonjunktur splittrades oftare än par som bildade familj senare. Det leder till fler ensamstående mödrar och ett ökat beroende av ekonomiskt bistånd. I rapporten studeras alla kvinnor som påbörjade ett yrkesprogram på gymnasiet under läsåren 1987/88–1991/92.

2.9 Verksamhetsområdet Effekter av utbildningssatsningar

Detta kapitel inleds med en redovisning av omslutningen på verksamhetsområdet Effekter av utbildningssatsningar, uppdelad på finansieringskällor, i Tabell 15. Redovisningen är på samma form som redovisningen av omslutningen för IFAU:s verksamhet i sin helhet, jfr Tabell 1.¹⁹ Därefter, i Tabell 16 och Tabell 17, redovisas verksamhetsområdets kostnader och kostnadsstruktur, analogt med Tabell 3 och Tabell 4 för IFAU:s verksamhet totalt sett. Prestationer, mätta i termer av rapport-ekvivalenter, relateras till insatta resurser, kostnader i mkr, i Tabell 18, med uppdelning på projekttyper. Motsvarigheten till Tabell 10 för IFAU:s hela verksamhet är Tabell 6. Kapitlets sista del innehåller korta redogörelser för huvudresultaten i de projekt som har dokumenterats under år 2018.

Tabell 15: Omslutningen på verksamhetsområdet Effekter av utbildningssatsningar

	2018		2017		2016	
<i>Finansiering</i>	<i>mkr</i>	<i>%</i>	<i>Mkr</i>	<i>%</i>	<i>Mkr</i>	<i>%</i>
Anslag ap 1	14,3	71,5	13,3	73,1	4,0	20,7
Anslag ap 3	3,0	15,0	3,0	16,5	3,2	16,6
Anslag ap 4	--	--	--	--	9,3	48,2
Bidrag, netto	2,5	12,5	1,7	9,3	2,7	14,0
Avgifter	0,2	1,0	0,2	1,1	0,1	0,5
Summa	20,0	100,0	18,2	100,0	19,3	100,0

Not: För förklaringar av de olika finansieringskällorna, se Tabell 1.

Tabell 15 visar att omslutningen på verksamhetsområdet Effekter av utbildningssatsningar ökade något mellan 2017 och 2018, med 1,8 mkr (10 procent). Skillnaden beror dels på en höjning av det utnyttjade förvaltningsanslaget med 1 mkr, dels på ett större tillskott av extern finansiering i form av forskningsanslag (Bidrag, netto) med 0,8 mkr.

Utvecklingen av verksamhetsområdets kostnader över tiden, uppdelade på direkta och indirekta kostnader, framgår av Tabell 16. Den visar att den ökning av de totala kostnaderna som ägde rum mellan 2017 och 2018 helt hänförde sig till de direkta kostnaderna – de indirekta kostnaderna minskade istället marginellt.

¹⁹ Det bör dock noteras att till skillnad från Tabell 1, som är uttryckt i 2018 års priser, är Tabell 15 uttryckt i löpande priser.

Tabell 16: Resursåtgång på verksamhetsområdet Effekter av utbildnings-satsningar, mätt som direkta och indirekta kostnader i mkr.

	2018	2017	2016
1 Direkta kostnader, mkr	13,9	11,9	12,1
2 Lokalkostnader, mkr	0,7	0,7	0,7
3 Övriga indirekta kostnader, mkr	5,4	5,6	6,5
4 Summa indirekta kostnader	6,1	6,3	7,2
5 Totala kostnader, mkr	20,0	18,2	19,3

Den till Tabell 16 svarande kostnadsstrukturen redovisas i Tabell 17.

Tabell 17: Kostnadsstrukturen på verksamhetsområdet Effekter av utbildnings-satsningar

	2018	2017	2016
1 Direkta kostnader som andel av totala kostnader, %	69,5	65,4	62,7
2 Indirekta kostnader som andel av totala kostnader, %	30,5	34,6	37,3
3 Summa	100,0	100,0	100,0
4 Indirekta kostnader / direkta kostnader, %	43,9	52,9	59,5
5 Lokalkostnader / direkta kostnader, % (del av 4)	5,0	5,9	5,8
6 Övr. indir. kostnader / direkta kostnader, % (del av 4)	38,9	47,0	53,7

En jämförelse mellan Tabell 17 och Tabell 4 visar att verksamhetsområdet Effekter av utbildnings-satsningar under år 2018, liksom under 2017, hade en något större andel direkta kostnader än vad som gällde för institutet totalt sett.

Tabell 18 visar den nedgång i det totala antalet rapportekvivalenter inom verksamhetsområdet som skedde mellan 2016 och 2017 med 4,1 stycken (30 procent) fortsatte under 2018, men i betydligt lägre takt (1,3 stycken, motsvarande 14 procent). Nyckeltalet rapportekvivalenter / mkr för hela verksamhetsområdet utvecklades på samma sätt som dess antal rapportekvivalenter, dvs. det fortsatte att sjunka under 2018, från 0,5 till 0,4. Med tanke på att nyckeltalet år 2018 endast är hälften så högt som för IFAU:s verksamhet (jfr Tabell 6) är det dock angeläget att den nedgång som skett under de två senaste åren förbyts i en ökning.

En faktor som talar för detta (och som påverkat produktionen under 2018) är att flera större utvärderingar av reformer inom utbildningsområdet väntas färdigställas under 2019. Detta skulle innebära en ökning (och ett närmande till tidigare års nivåer) inom projekttypen *Egeninitierade projekt (interna)*. Inom denna projekttyp mer än halverades antalet rapportekvivalenter under 2018, från 8,5 till 4,1, samtidigt

som kostnaderna ökade med 1,4 mkr. Sammantaget resulterade detta i rapportekvivalenter / mkr halverades, från 0,6 till 0,3.

Utvecklingen gick i motsatt riktning inom projekttypen *Utdelade forskningsbidrag* där antalet rapportekvivalenter fördubblades (från 1 till 2) samtidigt som kostnaderna var i stort sett oförändrade. Verksamheten inom denna projekttyp karakteriseras av stora svängningar i antal rapportekvivalenter, medan kostnaderna är stabila. Långsiktigt bör antalet rapportekvivalenter ligga runt 3–4 per år för att stocken av projekt finansierade med forskningsbidrag ska kunna hållas konstant. Av Tabell 18 framgår att detta villkor är (knappt) uppfyllt för genomsnittet av åren 2016–2018, eftersom det genomsnittliga antalet rapportekvivalenter är 3,1.

För projekttypen *Regeringsuppdrag* kommenteras den aktuella studien i avsnitt 2.6. Vad gäller projekttypen *Andra uppdrag*, slutligen, avser de 1,1 rapportekvivalenterna ett projekt som en tidigare IFAU-forskare har genomfört med hjälp av IFAU-data men inom ramen för sin nuvarande anställning. Projektkostnaderna har därför i allt väsentligt begränsats till utgifter för kvalitetssäkring och tryckkostnader, vilka sammantagna uppgår till mindre än 0,1 mkr.

Tabell 18: Resultatredovisning efter projekttyp: prestation i rapportekvivalenter per mkr respektive kostnad (mkr) per prestation på verksamhetsområdet Effekter av utbildningsinsatser

	2018	2017	2016
<i>A. Regeringsuppdrag</i>			
A.1 Rapportekvivalenter	1,0	0,0	0,0
A.2 Kostnader, mkr	0,6	0,3	0,7
A.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	1,7	0,0	0,0
A.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalenter	0,6	--	--
<i>B. Egeninitierade projekt (interna)</i>			
B.1 Rapportekvivalenter	4,1	8,5	7,3
B.2 Kostnader, mkr	14,5	13,1	13,4
B.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	0,3	0,6	0,5
B.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalenter	3,5	1,5	1,8
<i>C. Andra uppdrag/projekt</i>			
C.1 Rapportekvivalenter	1,1	0,0	0,0
C.2 Kostnader, mkr	0,0	0,0	0,0
C.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	--	--	--
C.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalenter	0,0	--	--
<i>D. Utdelade forskningsbidrag</i>			
D.1 Rapportekvivalenter	2,0	1,0	6,3
D.2 Kostnader, mkr	4,9	4,8	5,2
D.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	0,4	0,2	1,2
D.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalenter	2,4	4,8	0,8
<i>E. Summa</i>			
E.1 Rapportekvivalenter	8,2	9,5	13,6
E.2 Kostnader, mkr	20,0	18,2	19,3
E.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	0,4	0,5	0,7
E.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalenter	2,4	1,9	1,4

Not 1: Angående "Rapportekvivalenter", se not till Tabell 2.

Not 2: *Egeninitierade projekt (interna)* omfattar interna projekt samt avhandlingsprojekt till vilka IFAU har bidragit med finansiering, handledning eller forskning (i samarbete med doktoranden).

Not 3: *Andra uppdrag/projekt* är studier som har initierats av andra än regeringen och involverar organisationer utanför IFAU.

Not 4: I kostnaderna ingår såväl direkta som indirekta kostnader. Huvudregeln är att de indirekta kostnaderna fördelas i proportion till de direkta kostnaderna. Detta gäller för projektyperna *Regeringsuppdrag*, *Andra uppdrag*, samt för *Egeninitierade projekt (interna)* + *Utdelade forskningsbidrag*, dvs. för de två nämnda projektyperna sammantagna. Eftersom egeninitierade projekt drar betydligt mer indirekta resurser än projekt finansierade med utdelade forskningsbidrag har de indirekta kostnaderna för *Egeninitierade projekt (interna)* + *Utdelade forskningsbidrag* fördelats så att påslaget för indirekta kostnader blir dubbelt så stort för de egeninitierade projekten som för projekt som finansierats med utdelade bidrag.

2.9.1 Huvudresultat i avslutade projekt

De 8,2 rapportekvivalenter som under år 2018 producerats inom verksamhetsområdet motsvarar 7 projekt. Här följer en kortfattad redogörelse för huvudresultaten i de olika projekten. I rubriken anges vilken projekttyp det är frågan om och information ges också om i vilken rapport, Working Paper eller avhandling som projektet har dokumenterats.

2.9.2.1 Utdelat forskningsbidrag: Om lärares arbete med dokumentation och administration (Rapport 2018:5)

Lärarna gör fortfarande ett omfattande arbete med att dokumentera och administrera trots att bland annat kravet på individuella skriftliga utvecklingsplaner i årskurser med betyg togs bort år 2013. Arbetet med insamling av uppgifter om elevens kunskapsutveckling upplevs av många lärare som legitimt och som en del av professionens kärna. Digital teknik och välfungerande digitala plattformar kan innebära att lärarna upplever att arbetsbördan minskar trots att de fortsätter med skriftliga omdömen. Rapportförfattarna har intervjuat lärare och gjort dokumentstudier av material från framförallt Skolverket.

2.9.2.2 Utdelat forskningsbidrag: Rektorsers lärande – mer komplext än enbart en fråga om utbildning (Rapport 2018:11)

Lärandet och den professionella utvecklingen hos tolv rektorer som gått den statliga rektorsutbildningen består av ett komplext mönster där lärandet beror av vad som sker i skärningspunkten mellan individ, dagligt arbete och programdeltagande. Rektoreernas lärande är inte endast en fråga om utbildning, utan handlar även om individuella lärbanor och möjligheten till lärande genom dagliga praktikgemenskaper med andra i meningsskapande relationer. Rapporten bygger på intervjuer och deltagande observation.

2.9.2.3 Annat uppdrag: Fristående lågstadieskolor etablerar sig i områden med större elevunderlag (Rapport 2018:18, Working Paper 2018:16)

Fristående lågstadieskolor etableras oftare i områden med högre befolkningstäthet, där en större andel av eleverna har högutbildade föräldrar och fler har utrikes bakgrund. Sannolikheten för friskoleetablering var lägre i områden där barnen hade svenskfödda föräldrar. Rapportförfattaren undersöker fristående lågstadieskolors etableringsmönster från friskolereformen 1992 till och med år 2000.

2.9.2.4 Egeninitierat projekt: Sociala förmågor allt viktigare på arbetsmarknaden (Rapport 2018:23, Working Paper 2018:18)

Män som är uthålliga, initiativrika, ansvarstagande och stresståliga får allt mer betalt. I privat sektor fördubblades avkastningen på sociala förmågor under 1992–2013. Lönepåslaget var särskilt stort inom yrken som kräver ledarskap, samordning och kreativitet. Det har också blivit vanligare att män med god social förmåga arbetar inom sådana yrken. Efterfrågan på kognitiva förmågor tycks samtidigt ha

minskat. Rapportförfattarna studerar löneutvecklingen för män i åldrarna 38–42 år under perioden 1992–2013. Uppgifterna kommer från den militära mönstringen.

2.9.2.5 Egeninitierat projekt: Forskningsöversikt om de långsiktiga effekterna av att gå i förskola (Working Paper 2018:19)

En forskningsöversikt visar att det inte finns några tydliga mönster att förskolan skulle påverka barnens kognitiva färdigheter, som läsning, matematik eller IQ. Inte heller har barn som gått på förskola bättre eller sämre hälsa, välbefinnande eller beteende vid cirka 20 års ålder. Fler som gått i förskola fullföljer däremot gymnasie-studier, utbildar sig längre och har högre sysselsättning och lön. Samhällsnyttan av förskolan tycks överstiga kostnaderna med relativt god marginal. Barn från fattigare familjer gynnas mer av förskola än barn med välbeställda föräldrar.

2.9.2.6 Regeringsuppdrag: Stöd till lärare i grundskolor med låga kunskapsresultat höjde resultaten i engelska och förbättrade klassrumsmiljön (Working Paper 2018:26)

Under åren 2012–2014 drev Skolverket projektet ”Handledning för lärande” som riktades till 10 grundskolor med låga kunskapsresultat, belägna i nio kommuner. Denna studie utvärderar effekterna av projektet genom att förändringar i undervisning och elevresultat i de deltagande skolorna jämförs med motsvarande förändringar i skolor i samma kommuner som inte deltog. En analys baserad på elevenkäter visar på positiva förändringar av undervisningen och klassrumsmiljön i de deltagande skolorna. Ifråga om elevprestationer visar resultaten statistiskt säkerställda förbättringar av elevernas resultat på nationella prov i engelska samt indikationer på förbättringar även i andra ämnen, dock inte statistiskt säkerställda.

2.9.2.7 Avhandling: Understanding intergenerational mobility. Inequality, Student Aid and Nature-Nurture interactions (Dissertation Series 2019:1)

I den första av avhandlingens tre uppsatser undersöks hypotesen om en negativ relation mellan ekonomisk ojämlikhet och social rörlighet över tid (mellan generationer), den s.k. Gatsby-kurvan, med hjälp av svenska registerdata. Analysen, som omfattar 20 kohorter av svenska män födda mellan 1961 och 1980 och 125 lokala arbetsmarknader, visar på existensen av en Gatsby-kurva för Sverige: de som växte upp i mer ekonomiskt ojämlika områden gjorde i mindre utsträckning klassresor som vuxna. Författaren visar att resultatet helt drivs av skillnader i uppnådd utbildning och kognitiva samt icke-kognitiva förmågor och att den sociala rörligheten därmed kan påverkas genom utbildningspolitiken.

Den andra uppsatsen studerar borttagandet år 2006 av det s.k. rekryteringsbidraget till vuxenstudier på grundskole- eller gymnasienivå. Bidraget, som ersatte (en del av) studielån(et), utgick under ett år och var 2006 ca. 15 000 eller 30 000 kr, beroende på studentens tidigare inkomster. Med hjälp av s.k. Difference-in-Differences jämförs skillnader med avseende på utbildning resp. arbete före och efter bidragets borttagande bland bidragsberättigade med motsvarande skillnader

för icke bidragsberättigade. När bidraget försvann minskade antagningen till vuxenutbildning med 10 procent bland de tidigare bidragsberättigade och antalet examinerade kurser sjönk med 28 procent. År 2008 hade arbetslösheten i gruppen ökat med 3,2 procentenheter och på längre sikt, 2012–2014, ökade arbetslöshets-tiden med ungefär en månad.

I den tredje uppsatsen analyseras hur utbildning påverkas av arv och miljö. Adoptivbarns utbildning modelleras som funktion av de biologiska föräldrarnas utbildning (arvsindikator) resp. adoptivföräldrarnas utbildning (miljöindikator) och dessa två bestämningsfaktorer tillåts ha både en egen inverkan och en interaktiv inverkan. Den empiriska analysen omfattar över 23 000 adoptivbarn födda i Sverige 1932–70. Resultaten visar att för flickor och pojkar sammantagna är interaktionen mellan arv och miljö inte statistiskt säkerställd. För pojkar är interaktionen negativ och statistiskt signifikant, vilket innebär att mindre bra arvmässiga förutsättningar inte förvärras av mindre bra uppväxtmiljö och att skillnader med avseende på arv tenderar att utjämnas.

2.10 Verksamhetsområdet Socialförsäkringens arbetsmarknads- effekter

Detta verksamhetsområde skiljer sig från de övriga såtillvida att IFAU inte har erhållit anslag för att dela ut forskningsbidrag inom området. Projekttyperna inom verksamhetsområdet omfattar således *Regeringsuppdrag*, *Egeninitierade projekt (interna)* samt *Andra uppdrag/projekt*, jfr avsnitt 2.5.

Detta kapitel inleds med en redovisning av omslutningen på verksamhetsområdet Socialförsäkringens arbetsmarknadseffekter, uppdelad på finansieringskällor, i Tabell 19. Redovisningen är på samma form som redovisningen av omslutningen för IFAU:s verksamhet i sin helhet, jfr Tabell 1.²⁰ Därefter, i Tabell 20 och Tabell 21, redovisas verksamhetsområdets kostnader och kostnadsstruktur, analogt med Tabell 3 och Tabell 4 för IFAU:s verksamhet totalt sett. Prestationer, mätta i termer av rapportekvivalenter, relateras till insatta resurser, kostnader i mkr, i Tabell 22, med uppdelning på projekttyper. Tabell 22 motsvarar Tabell 6 för IFAU:s hela verksamhet. Slutligen följer korta redogörelser för huvudresultaten i de projekt som har dokumenterats under år 2018.

Tabell 19: Omslutning på verksamhetsområdet Socialförsäkringens arbetsmarknadseffekter

	2018		2017		2016	
<i>Finansiering</i>	<i>mkr</i>	<i>%</i>	<i>mkr</i>	<i>%</i>	<i>mkr</i>	<i>%</i>
Anslag Ap 1	1,7	44,7	3,1	63,3	2,8	53,8
Bidrag, netto	1,6	42,1	1,3	26,5	2,0	38,5
Avgifter	0,5	13,2	0,5	10,2	0,4	7,7
Summa	3,8	100,0	4,9	100,0	5,2	100,0

Not: För förklaringar av de olika finansieringskällorna, se Tabell 1.

I termer av omslutning är Socialförsäkringens arbetsmarknadseffekter IFAU:s minsta verksamhetsområde. Detta framgår om Tabell 19 jämförs med Tabell 7, Tabell 11 och Tabell 15. Av Tabell 19 framgår vidare att omslutningen inom verksamhetsområdet Socialförsäkringens arbetsmarknadseffekter minskade med 1,1 mkr, motsvarande 22 procent, efter att legat nästan konstant under de två föregående åren. Orsaken är en nedgång i arbetskraftsinsatsen på detta område.

Jämfört med de övriga verksamhetsområdena utgör extern finansiering (Bidrag + Avgifter) en större del av omslutningen på detta verksamhetsområde. Att andelen är påfallande mycket större än inom de övriga verksamhetsområdena förklaras till en del av det nyss nämnda förhållandet att inga forskningsbidrag delas ut inom detta område, men framför allt av omfattande finansiering i form av forskningsanslag (Bidrag, netto). Under 2018 ökade denna intäktskälla sin finansieringsandel med

²⁰ Det bör dock noteras att till skillnad från Tabell 1, som är uttryckt i 2018 års priser, är Tabell 19 uttryckt i löpande priser.

drygt 15 procentenheter, från 26,5 till 42,1 procent. Jämfört med år 2016 var ökningen dock betydligt mer beskedlig, knappt 4 procentenheter.

Hur verksamhetsområdets totala kostnader utvecklats över tiden och hur de fördelats på direkta och indirekta kostnader redovisas i Tabell 20. Där framgår att den marginella minskning av de direkta kostnaderna som ägde rum under 2017 accentuerades under 2018 när direkta kostnaderna minskade med 0,7 mkr, motsvarande 21 procent. I relativa termer var minskningen i de indirekta kostnaderna dock ännu större 25 procent, från 1,6 mkr år 2017 till 1,2 mkr år 2018. Konsekvenserna av dess förändringar återspeglas i Tabell 21.

Tabell 20: Resursåtgång på verksamhetsområdet Socialförsäkringens arbetsmarknadseffekter, mätt som direkta och indirekta kostnader i mkr

	2018	2017	2016
1 Direkta kostnader, mkr	2,6	3,3	3,5
2 Lokalkostnader, mkr	0,2	0,2	0,2
3 Övriga indirekta kostnader, mkr	1,0	1,4	1,5
4 Summa indirekta kostnader	1,2	1,6	1,7
5 Totala kostnader, mkr	3,8	4,9	5,2

Tabell 21 visar att under 2018 förändrades kostnadsstrukturen i förhållande till de två föregående åren på så vis att de direkta kostnadernas andel av de totala kostnaderna ökade.

Tabell 21: Kostnadsstrukturen på verksamhetsområdet Socialförsäkringens arbetsmarknadseffekter

	2018	2017	2016
1 Direkta kostnader som andel av totala kostnader, %	68,4	67,3	67,3
2 Indirekta kostnader som andel av totala kostnader, %	31,6	32,7	32,7
3 Summa	100,0	100,0	100,0
4 Indirekta kostnader / direkta kostnader, %	46,2	48,5	48,6
5 Lokalkostnader / direkta kostnader, % (del av 4)	7,7	6,1	5,7
6 Övr. indir. kostnader / direkta kostnader, % (del av 4)	38,5	42,4	42,9

Tabell 22 visar att efter en kraftig nedgång i rapportekvivalenter mellan 2016 och 2017, från 10,3 till 6,1, ökade antalet åter under 2018, till 9,1, motsvarande nära 50 procent.

Det kan noteras att nyckeltalet rapportekvivalenter / mkr är mycket högre för verksamhetsområdet Socialförsäkringens arbetsmarknadseffekter än för IFAU:s verksamhet total sett, jfr Tabell 22, rad D3 med näst sista raden i Tabell 5. En orsak

till detta är att eftersom IFAU:s verksamhet, och därmed bemanning, är förhållandevis liten inom socialförsäkringsområdet involverar IFAU-projekten inom detta verksamhetsområde externa forskare i högre utsträckning än vad som är fallet för projekt inom arbetsmarknads- och utbildningsområdet. Detta medför att kostnaderna per projekt blir lägre och nyckeltalet rapportekvivalenter / mkr högre.

Tabell 22: Resultatredovisning efter projekttyp: prestation i rapportekvivalenter per mkr respektive kostnad (mkr) per prestation på verksamhetsområdet Socialförsäkringens arbetsmarknadseffekter

	2018	2017	2016
<i>A. Regeringsuppdrag</i>			
A.1 Rapportekvivalenter	0,0	0,0	0,0
A.2 Kostnader, mkr	0,0	0,0	0,0
A.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	--	--	--
A.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalent	--	--	--
<i>B. Egeninitierade projekt (interna)</i>			
B.1 Rapportekvivalenter	8,1	5,1	9,3
B.2 Kostnader, mkr	3,2	4,2	4,7
B.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	2,5	1,2	2,0
B.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalent	0,4	0,8	0,5
<i>C. Andra uppdrag/projekt</i>			
C.1 Rapportekvivalenter	1,0	1,0	1,0
C.2 Kostnader, mkr	0,6	0,7	0,5
C.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	1,7	1,4	2,0
C.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalent	0,6	0,7	0,5
<i>D. Summa</i>			
D.1 Rapportekvivalenter	9,1	6,1	10,3
D.2 Kostnader, mkr	3,8	4,9	5,2
D.3 Prestation / kostnad: rapportekvivalenter / mkr	2,4	1,2	2,0
D.4 Kostnad / prestation: mkr / rapportekvivalent	0,4	0,8	0,5

Not 1: Angående ”Rapportekvivalenter”, se not till Tabell 2.

Not 2: *Egeninitierade projekt (interna)* omfattar interna projekt samt avhandlingsprojekt till vilka IFAU har bidragit med finansiering, handledning eller forskning (i samarbete med doktoranden).

Not 3: *Andra uppdrag/projekt* är studier som har initierats av andra än regeringen och involverar organisationer utanför IFAU.

Not 4: I kostnaderna ingår såväl direkta som indirekta kostnader. Huvudregeln är att de indirekta kostnaderna fördelas i proportion till de direkta kostnaderna. Detta gäller för projekttyperna *Regeringsuppdrag*, *Andra uppdrag*, samt för *Egeninitierade projekt (interna)* + *Utdelade forskningsbidrag*, dvs. för de två nämnda projekttyperna sammantagna. Eftersom egeninitierade projekt drar betydligt mer indirekta resurser än projekt finansierade med utdelade forskningsbidrag har de indirekta kostnaderna för *Egeninitierade projekt (interna)* + *Utdelade forskningsbidrag* fördelats så att påslaget för indirekta kostnader blir dubbelt så stort för de egeninitierade projekten som för projekt som finansierats med utdelade bidrag.

2.10.1 Huvudresultat i avslutade projekt

De 9,1 rapportekvivalenter som under år 2018 producerats inom verksamhetsområdet motsvarar 8 projekt. Här följer en kortfattad redogörelse för huvudresultaten i dessa. I rubriken anges vilken projekttyp det är frågan om och information ges också om i vilken rapport, Working Paper eller avhandling som projektet har dokumenterats.

2.10.1.1 Egeninitierat projekt: Inga effekter på arbetsutbud eller utbildningsnivå av steglös avräkning i sjukersättningen (Rapport 2018:6, Working Paper 2018:7)

Sedan 2009 har en grupp individer med icke-tidsbegränsad sjukersättning (förtidspension) haft möjlighet att arbeta eller studera med hela eller delar av sjukersättningen kvar. Syftet med reformen har varit att motivera gruppen att utnyttja eventuell restarbetsförmåga utan oro för indragen sjukersättning. Regelverket kallas steglös avräkning. Möjligheten har inte inneburit att gruppen arbetat eller studerat mer. Det gäller för alla åldersgrupper och både bland män och kvinnor

2.10.1.2 Egeninitierat projekt: Hur ojämlik är hälsan i Sverige? (Rapport 2018:10)

Risken att dö i förtid skiljer sig åt mellan personer med hög respektive låg inkomst och utbildning. Kvinnor löper lägre risk än män att dö i 30–60-årsåldern. Skillnaderna mellan olika sociala grupper har varit mindre bland kvinnor än bland män, men skillnaderna har ökat. Risken att dö i förtid har minskat för kvinnor med hög inkomst, men har ökat för kvinnor med de lägsta inkomsterna. Ojämligheten mellan de kvinnor som har högst respektive lägst inkomst har ökat med 30–36 procent och mellan de som har högst och lägst utbildning med 11–35 procent under perioden 1990–2014.

2.10.1.3 Annat uppdrag: Uppväxtområde spelar roll för ungdomars hälsa (Working Paper 2018:10)

Att flytta till ett område där de lika gamla barnen har sämre hälsa tycks försämra hälsan för de barn som flyttar dit. Sannolikheten att själv bli inlagd på sjukhus ökar signifikant om sjukhusinläggningar är relativt vanliga bland de andra barnen i området. För psykisk ohälsa och olycksfall ser effekterna ut att vara större än för inläggningar i allmänhet. Detsamma gäller sannolikheten att bli inlagd som en följd av riskbeteende. Resultatet skiljer sig inte mellan syskon som bott olika länge i området, och inte heller mellan pojkar och flickor.

2.10.1.4 Egeninitierat projekt: Långtidssjukskrivna reagerar på ekonomiska drivkrafter i sjukförsäkringen och är framåtblickande (Working Paper 2018:11)

I mars 1991 infördes en differentierad sjukpenning då ersättningsnivån sänktes för kortare sjukfrånvaro (< 91 dagar) medan den hölls oförändrad för längre sjukfrånvaro (≥ 91 dagar). Om de långtidssjukskrivna hade en arbetsförmåga som medgav återgång till arbete, och var framåtblickande genom att beakta såväl framtida ersättningsnivåer som risken att återinsjukna, kan det ha inneburit att de förblev

sjukskrivna längre än nödvändigt. Rapportförfattarna finner att sannolikheten att lämna långtidssjukfrånvaro minskade med 10 procent.

2.10.1.5 Egeninitierat projekt: Effekter av uppsägning för dem som har typ 2-diabetes (Working Paper 2018:15)

Närmare ½ miljon svenskar har typ 2-diabetes (åldersdiabetes). Denna studie undersöker hur dessa kan påverkas av att bli uppsagda från sitt arbete. Effekterna mäts genom att förändringen i hälsotillståndet hos individer med typ 2-diabetes, som omfattades av större uppsägningar åren 2006–2009, jämförs med förändringen i hälsa hos jämförbara individer med typ 2-diabetes på arbetsplatser där inga uppsägningar ägde rum. Ett år efter uppsägning fann man inga statistiskt säkerställda effekter i form av höjda blodsockerhalter, ökad risk för hjärt- och kärlsjukdomar eller mer riskfylld livsföring. Rapportförfattarna tolkar resultaten som att ett väl utbyggt välfärdssystem ger goda möjligheter att skydda även särskilt sårbara grupper från negativa hälsoeffekter av uppsägningar.

2.10.1.6 Egeninitierat projekt: Äldre kvar i arbetskraften allt längre (Rapport 2018:20)

Hälsan har förbättrats avsevärt bland de äldre under de senaste 50 åren, vilket har gett goda förutsättningar för ett förlängt arbetsliv. Även de politiska besluten som förändringen av förtidspensionssystemet till sjukersättning är en viktig bakomliggande drivkraft till de äldres kraftigt ökade arbetskraftsdeltagande. Normen att pensionera sig vid 65 års ålder tycks dock fortsatt förvånansvärt stark trots att de äldre blir allt friskare, konstaterar rapportförfattarna.

2.10.1.7 Egeninitierat projekt: Föräldraförsäkringen används olika av hög- och lågutbildade (Rapport 2018:24)

Föräldrarna tar ut vab (vård av barn) för ungefär en tredjedel av den tid barnen var hemma från förskolan på grund av sjukdom. Bland föräldrar som arbetade i högre utsträckning var andelen 55 procent. Högutbildade föräldrar använder i högre grad tillfällig föräldrapenning när förskolebarnen är sjuka och de sparar fler föräldrapenningdagar till efter barnet börjat förskolan. Rapporten baseras på insamlade data från fristående och kommunala förskolor i Göteborgs kommun och information från Försäkringskassan.

2.10.1.8 Avhandling: Incentives and Inequalities in Family and Working Life (Dissertation Series 2019:2)

Denna avhandling innehåller tre uppsatser. I den första undersöks om fler kvinnliga lärare i matematik och naturvetenskap i årskurs 7–9 ökar sannolikheten att flickor läser naturvetenskap eller teknik i gymnasiet och på universitetet. Resultaten visar att könsskillnaden i andelen som tar examen från N- eller T-programmet (till pojknarnas fördel) minskar med 16 procent om andelen kvinnliga lärare i matematik och naturvetenskap i årskurs 7–9 ökar från 0 till 1. För universitetsstudier är motsvarande minskning hela 22 procent. Resultaten drivs helt av naturvetenskap. Analysen visar också att en högre andel kvinnliga lärare inte påverkar flickornas

studieresultat annorlunda än pojkarnas, vilket stöder hypotesen att effekten beror på att de kvinnliga lärarnas utgör förebilder för flickorna.

Den andra uppsatsen studerar hur barns hälsa påverkas av tillgång till förskola, genom att utnyttja att barn med arbetslösa föräldrar år 2001 blev berättigade till förskola 15 timmar per vecka. Utvärderingen utnyttjar att vissa kommuner erbjuder förskola för barn till arbetslösa redan före reformen och mäter effekten genom att jämföra förändringen i hälsan hos barn i kommuner där reformen påverkade förskolan med förändringen i hälsan hos jämförbara barn i kommuner där förskoleverksamheten inte påverkades av reformen. Resultaten visar att tillgång till förskola ökade risken för sjukhusvistelse på grund av infektioner bland 4–5-åringar men minskade sannolikheten för utveckling av astma i 10–11-årsåldern.

I den tredje uppsatsen analyseras effekterna en reform i Finland 2005 som gjorde det möjligt att ta ut oförändrad föräldrapenning för två på varandra följande barn utan att arbeta dessemellan. Berättigade var föräldrar för vilka det tidigare barnet föddes högst tre år före det senare barnets beräknade nedkomst. Föräldrar som fick barn inom tre år före reformen jämförs med föräldrar som fick barn mer än tre år före reformen. Arbetsmarknadsdeltagandet mellan födslarna minskade med knappt två månader bland dem som var berättigade till oförändrad föräldrapenning. På medellång sikt, 5–8 år, var det ingen skillnad mellan grupperna. I motsats till införandet av snabbhetspremien i Sverige ledde den finska reformen inte till någon minskning av tiden mellan födslarna.

2.11 Aggregerade intäkter och kostnader på verksamhetsområden

En översiktlig bild av intäkter och kostnader på de olika verksamhetsområdena ges av Tabell 23. Intäkter och kostnader är uppdelade på två huvudkategorier vardera.

Det första intäktsslaget, Intäkter av anslag, utgör summan av intäkter från följande anslag: Anslag ap 1, Anslag ap 2, Anslag ap 3 och Anslag ap 4. Dessa anslagsposter har förklarats i anslutning till Tabell 1. Det andra intäktsslaget, Andra intäkter än anslag, utgör summan av intäkter i form forskningsanslag respektive ersättning för uppdragsforskning. Dessa intäktsslag kallas Bidrag, netto, respektive Avgifter och har också förklarats i anslutning till Tabell 1.

Uppgifterna om Intäkter av anslag och Andra intäkter än anslag per verksamhetsområde har hämtats från Tabell 7, Tabell 11, Tabell 15 och Tabell 19. Totalerna har erhållits genom summering över verksamhetsområden. Det bör noteras att för 2018 stämmer totalsiffrorna med Tabell 1, men inte för 2017 och 2016. Skälet är att uppgifterna i Tabell 1 är uttryckta i 2018 års priser medan uppgifterna i Tabell 23 är uttryckta i löpande priser. Totalerna för 2017 och 2016 stämmer dock med Tabell 1 i årsredovisningarna för 2017 respektive 2016.

Kostnadsslagen i Tabell 23, dvs. Direkta kostnader och Indirekta kostnader, har förklarats i kapitel 2.3. Uppgifter om dessa kostnadsslag per verksamhetsområde har hämtats från Tabell 8, Tabell 12, Tabell 16 och Tabell 20. Totalkostnaderna har erhållits genom summering över verksamhetsområden. Totalsiffrorna i Tabell 23 stämmer med motsvarande uppgifter i Tabell 3.

Tabell 23 visar att omslutningen varierar över tid inom samtliga verksamhetsområden. Några tydliga tendenser är inte möjliga att fastställa över den korta tidsperiod som tabellen omfattar. Möjligtvis kan en positiv tendens noteras inom verksamhetsområdet Arbetsmarknadspolitiska insatser, som en konsekvens av de förbättrade möjligheter till extern finansiering i form av forskningsanslag som har uppstått inom detta verksamhetsområde, jfr avsnitt 2.7, och som manifesteras i den successiva ökningen i posten ”Andra intäkter än anslag” i Tabell 23.

Tabell 23: Intäkter och kostnader fördelade på verksamhetsområden, mkr

	2018	2017	2016
Arbetsmarknadspolitiska insatser			
Intäkter av anslag	13,6	10,4	8,4
Andra intäkter än anslag	3,8	2,5	0,5
<i>Summa intäkter</i>	<i>17,4</i>	<i>12,9</i>	<i>8,9</i>
Direkta kostnader	11,6	7,9	5,3
Indirekta kostnader	5,8	5,0	3,6
<i>Summa kostnader</i>	<i>17,4</i>	<i>12,9</i>	<i>8,9</i>
Arbetsmarknadens funktionssätt			
Intäkter av anslag	8,4	10,5	10,7
Andra intäkter än anslag	0,9	1,0	2,6
<i>Summa intäkter</i>	<i>9,3</i>	<i>11,5</i>	<i>13,3</i>
Direkta kostnader	6,2	7,3	8,7
Indirekta kostnader	3,1	4,2	4,6
<i>Summa kostnader</i>	<i>9,3</i>	<i>11,5</i>	<i>13,3</i>
Effekter av utbildningsinsatser			
Intäkter av anslag	17,3	16,3	16,5
Andra intäkter än anslag	2,7	1,9	2,8
<i>Summa intäkter</i>	<i>20,0</i>	<i>18,2</i>	<i>19,3</i>
Direkta kostnader	13,9	11,9	12,1
Indirekta kostnader	6,1	6,3	7,2
<i>Summa kostnader</i>	<i>20,0</i>	<i>18,2</i>	<i>19,3</i>
Socialförsäkringens arbetsmarknadseffekter			
Intäkter av anslag	1,7	3,1	2,8
Andra intäkter än anslag	2,1	1,8	2,4
<i>Summa intäkter</i>	<i>3,8</i>	<i>4,9</i>	<i>5,2</i>
Direkta kostnader	2,6	3,3	3,5
Indirekta kostnader	1,2	1,6	1,7
<i>Summa kostnader</i>	<i>3,8</i>	<i>4,9</i>	<i>5,2</i>
Totalt			
Intäkter av anslag	41,0	40,3	38,4
Andra intäkter än anslag	9,5	7,2	8,3
<i>Summa intäkter</i>	<i>50,5</i>	<i>47,5</i>	<i>46,7</i>
Direkta kostnader	34,2	30,4	29,6
Indirekta kostnader	16,3	17,1	17,1
<i>Summa kostnader</i>	<i>50,5</i>	<i>47,5</i>	<i>46,7</i>

Not: För åren 2017 och 2016 överensstämmer inte Totala intäkter av anslag och Andra intäkter än anslag med motsvarande uppgifter i Tabell 1, p.g.a. att uppgifterna i Tabell 1 är i 2018 års priser medan uppgifterna i denna tabell är uttryckta i löpande priser.

3 Informations-spridning

Av IFAU:s instruktion framgår att IFAU ska sprida information om resultaten av institutets utvärderingar och studier till andra myndigheter och intressenter. Denna uppgift är en integrerad del av institutets verksamhet. Det innebär att intäkter och kostnader för informations-spridningen ingår i de intäkter och kostnader som redovisas i kapitel 1 och 2 ovan. I detta kapitel beskrivs målgrupperna för IFAU:s informations-spridning, kanalerna för att nå dessa grupper, samt ett tjugotal olika indikatorer på informations-spridningen.

IFAU har identifierat följande målgrupper för resultat-spridningen: forskare, politiska beslutsfattare, praktiker som kan ha intresse av IFAU:s resultat i sin dagliga gärning såsom exempelvis arbetsförmedlare, lärare och utbildnings-anordnare liksom anställda vid försäkringskassan, samt konsumenter av dagspress och andra media som är intresserade av IFAU:s verksamhetsområden.

Medlen att nå dessa målgrupper är: spridning av rapporter och publicering av vetenskapliga artiklar; deltagande i vetenskapliga konferenser, workshops och seminarier (på IFAU och vid andra institutioner); skapande av internationella nätverk via utländska gästforskare; genomförande av kurser för forskare och andra intressenter; deltagande i expertorgan, kommittéer, referensgrupper m.m.; remiss-svar; deltagande i konferenser och seminarier för en bredare publik; författande av populärvetenskapliga artiklar; korta sammanfattningar av de populärvetenskapliga artiklarna till bl.a. pressen; att stå till förfogande för att svara på frågor som kan belysas av IFAU:s forskning; att ha en väl fungerande hemsida och att utnyttja sociala medier.

I Tabell 24 redovisas olika indikatorer på IFAU:s informations-spridning. Tabellen är delvis en upprepning av Tabell 2 – de två första sektionerna i Tabell 24 återfinns till del också i Tabell 2. De olika sektionerna i Tabell 24 och de indikatorer som tas upp under dem diskuteras i kapitlen 3.1 – 3.7 nedan.

Tabell 24: Indikatorer på IFAU:s informationsspridning

	2018	2017	2016
Slutliga publikationer			
Artiklar i internationella vetenskapliga tidskrifter	20	30	18
Böcker och bokkapitel	3	4	0
Artiklar i populärvetenskapliga tidskrifter	3	4	2
Working papers rapporter och avhandlingar			
Antal utgivna Working papers	26	28	26
Antal nedladdningar av Working Papers i Skandinavien (SWoPEc)	--	694	880
Antal nedladdningar av Working Papers i hela världen (RePEc)	1374	2002	1684
Antal utgivna rapporter	28	22	24
Antal utgivna avhandlingar	2	4	5
Konferenser, workshops, seminarier och kurser			
Antal konferenser och workshops i IFAU:s regi	3	2	4
Antal seminarier i IFAU:s regi	36	39	40
Antal kurser i IFAU:s regi	0	0	0
Antal gästforskare vid IFAU	1	8	8
Antal presentationer av IFAU-anställda vid konferenser, workshops och seminarier i andras regi	131	161	138
Expertutlåtanden			
Antal remissvar	13	20	25
Deltagande i referens- och styrgrupper, kommittéer, råd, beredningar, styrelser, beslutande organ, expertgrupper och utredningar, antal tillfällen	83	68	75
Deltagande i Vetenskapsrådets <i>Expertsvar</i> , antal tillfällen	14	24	19
Massmedia			
Antal notiser i massmedia	758	662	886
Antal besök på IFAU:s hemsidor			
Antal besök på IFAU:s svenska hemsida	482 698	421 618	310 255
Antal besök på IFAU:s engelska hemsida	41 602	39 223	41 295

3.1 Slutliga publikationer

När vi här talar om slutliga publikationer är det för att göra en distinktion gentemot Working Papers, rapporter och avhandlingar som diskuteras i kapitel 3.2. De senare är i många fall att betrakta som intermediära publikationer vilka är avsedda att följas av den typ av publikationer som redovisas i detta avsnitt.

Första raden i sektionen om slutliga publikationer i Tabell 24 redovisar antalet artiklar publicerade i internationella vetenskapliga tidskrifter. Dessa publiceringar utgör det slutliga målet för stora delar av IFAU:s kärnverksamhet. Under år 2018 var antalet sådana artiklar 20 stycken. Det var en god bit ifrån antalet år 2017, 30 stycken, vilket är den högsta noteringen i IFAU:s historia, men något högre än under 2016 då antalet var 18 stycken artiklar i internationella vetenskapliga tidskrifter. Mot bakgrund av att den mycket höga siffran för 2017 bör ses som en tillfällig topp snarare än som representativ för en långsiktig nivå kan utfallet 2018

ses som tillfredställande. I kapitel 2.2 ovan redovisas i vilka tidskrifter publiceringarna har skett, åtföljt av en diskussion om tidskrifternas kvalitet och bredd, ifråga om disciplintillhörighet.

Nästa rad i Tabell 24 anger antalet slutliga publikationer i form av böcker eller bokkapitel. Bland dessa kan ingå såväl vetenskapliga som populärvetenskapliga bidrag. Under 2018 publicerades vid SNS en forskningsrapport om drivkrafter och möjligheter till ett förlängt arbetsliv samt två kapitel i en bok om framtidens arbetsförmedling, utgiven av Fores. Sammantaget innebar dessa tre publiceringar en liten nedgång i antalet böcker och bokkapitel jämfört med 2017, men en kraftig ökning i förhållande till år 2018 (då antalet var noll).

På den sista raden i sektionen om slutliga publiceringar i Tabell 24 redovisas antalet artiklar publicerade i populärvetenskapliga tidskrifter. Under 2018 publicerades tre artiklar i den populärvetenskapliga tidskriften *Ekonomisk debatt*. Så skedde även 2017 men då publicerades dessutom en artikel i *SNS Analys*. År 2016 publicerades två artiklar i *Ekonomisk debatt*.

3.2 Working Papers, rapporter och avhandlingar

Som nämnts i kapitel 2.2 ger IFAU ut Working Papers, rapporter och avhandlingar. I den engelska Working Paper-serien publiceras huvuddelen av ny forskning vid IFAU och sprids sedan till forskare världen över. För flertalet Working Papers utges också en förkortad populärvetenskaplig version på svenska i rapportserien. I rapportserien publiceras även den forskning som enbart skrivs på svenska. De avhandlingar som ges ut av IFAU är sådana som delvis har finansierats av IFAU.

För att kvalitetssäkra forskningsresultaten och göra dem kända presenteras resultaten i regel alltid på ett seminarium vid IFAU och i minst en annan akademisk miljö samt ofta vid seminarier på berörda departement, i första hand Arbetsmarknads-, Utbildnings- och Socialdepartementen, men även på Finansdepartementet. Resultaten sammanfattas som regel i ett pressmeddelande eller i ett meddelande (i de fall resultaten inte bedöms som intressanta för pressen) och skickas ut via en prenumerationslista. Alla publikationer och pressmeddelanden respektive meddelanden finns på IFAU:s hemsida och kan laddas ner gratis. På hemsidan finns också sammanfattningar av alla meddelanden.

Tabell 24 visar att antalet utgivna Working Papers under 2018 var 26 och därmed något lägre än under 2017, 28 stycken, men lika högt som under 2016. Som en indikator på informationsspridningen till vetenskapssamhället av dessa Working Papers redovisas också antalet nerladdningar av dem utanför IFAU. Uppgifter om nerladdningar finns dels för Skandinavien, eller rättare sagt för skandinaviska Working Papers (SWoPEc), dels för hela världen (RePEc). På grund av försening i redovisningen av nedladdningar enligt SWoPEc för 2018 saknas uppgifter för Skandinavien för 2018. Antalet nerladdningar utanför Skandinavien (RePEc) minskade under 2018 kraftigt, med drygt 31 procent från 2 002 stycken under 2017 till 1 374 år 2018. Även jämfört med år 2016 innebar antalet 2018 en nedgång, med drygt 18 procent. En tänkbar förklaring är att IFAU:s Working Papers troligtvis har börjat laddas ner via andra kanaler i större utsträckning. Om utländska forskare

exempelvis använder sig av Google Scholar hamnar de på IFAU:s hemsida där de direkt kan ladda ner IFAU:s Working Papers, vilket medför att någon registrering inte kommer att ske i SWoPEc och RePEc. Stöd för denna förklaring ges av det faktum att antalet nerladdningar av Working Papers, Rapporter och avhandlingar från IFAU:s hemsida under 2018 uppgick till 132 982 stycken vilket innebar en ökning på knappt 11 procent jämfört med 2017 då antalet nerladdningar var 120 135.²¹

Antalet utgivna rapporter vid IFAU 28 stycken under 2018 och därmed högre än såväl 2017 (22 stycken) och 2016 (24 stycken). Denna tendens till ökning är konsistent med ambitionen att parallellt med att vi hanterar alltmer resurskrävande forskning också levererar populärvetenskapliga kunskapsunderlag, t.ex genom så kallade Korta projekt (se diskussion i avsnitt 2.5).

Antalet färdigställda avhandlingar vid IFAU under 2018 var två stycken vilket var betydligt färre än under de två föregående åren. Under 2017 utgavs fyra avhandlingar och 2016 fem stycken. Det största antalet som givits ut ett enskilt år vid IFAU är sex och det skedde år 2014. Denna notering torde också ange IFAU:s maximala kapacitet i detta avseende.

3.3 Konferenser, workshops, seminarier, gästforskare och kurser

De viktigaste kanalerna för IFAU:s personal att knyta kontakter med forskare och andra intresserade aktörer är via konferenser, workshops, seminarier, gästforskare och kurser.

Under 2018 arrangerade IFAU två workshops i Stockholm om kommunala arbetsmarknadsinsatser, en 26–27 mars och en 25–26 oktober. Ett tjugotal forskare deltog. Utöver IFAU var Linnéuniversitetet, Lunds universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet representerade. Dessutom genomförde IFAU i samarbete med Uppsala universitet konferensen ”The Labour market with an ageing population” i Uppsala 6–7 september. Vid konferensen deltog 33 forskare, från sex olika länder: Australien, Danmark, Italien, Norge, Storbritannien och Sverige. Under åren 2017 och 2016 genomfördes två respektive fyra konferenser och workshops, jfr. Tabell 24.

Av Tabell 24 framgår också att, i likhet med de två föregående åren, genomförde IFAU inte några kurser under 2018. Ambitionen är att under år 2019 genomföra en kurs i modern nationalekonomisk makroteori.

Antalet seminarier uppgick enligt Tabell 24 till 36 stycken under 2018 och var därmed något lägre än under 2017 (39) och 2016 (40). En förklaring till det lägre antalet år 2018 är att IFAU detta år, till skillnad från 2016 och 2017, inte avsatte någon heldag för en seminariekonferens där ett flertal seminarier samlas ihop under en dag.

Gästande forskare är ett viktigt och uppskattat inslag i institutets verksamhet. Besöken innebär inte bara en möjlighet att informera de gästande forskarna om IFAU:s verksamhet. De utgör också en förutsättning för att IFAU:s forskare,

²¹ Denna statistik började inhämtas år 2017, vilket innebär att det tyvärr saknas uppgift om antal nerladdningar för år 2016.

utredare och, inte minst, doktorander ska kunna tillägna sig de senaste metoderna och resultaten inom institutets verksamhetsområden. Tabell 24 visar att 2018 hade IFAU endast en gästforskare, att jämföra med vardera åtta stycken under de två närmast föregående åren. Det ska betonas att det låga antalet 2018 inte säger något om antalet externa forskare som besökte IFAU under året – ett stort antal såväl svenska som utländska forskare höll seminarier vid IFAU. Vad siffran säger är istället att endast en av dessa externa forskare hade möjlighet att stanna flera dagar på institutet, vilket krävs för att personen ifråga ska räknas som gästforskare.

Att IFAU-anställda presenterar IFAU:s forskning och verksamhet externt, *i andras regi*, är också en väsentlig del av informationsspridningen. Det kan röra sig om presentationer i samband med deltagande i konferenser och workshops eller när IFAU-forskare presenterar sina resultat vid seminarier på andra forskningsinstitutioner. Det kan också vara föredragningar på departement, myndigheter och intresseorganisationer, deltagande i publika debatter och utfrågningar etc. Under år 2018 var antalet presentationer 131, att jämföra med 161 resp. 138 under år 2017 och 2016. Siffran för 2018 var förvisso lägre än under de två föregående åren. Likväl innebär den att IFAU-forskare i genomsnitt genomförde 11 externa presentationer per månad, året runt.

3.4 Expertutlåtanden

Ett viktigt sätt på vilket regeringen drar nytta av den kunskap som finns vid IFAU är genom att anlita institutet som remissinstans. Av Tabell 24 framgår att antalet remissvar från IFAU uppgick till 13 stycken under 2018, vilket var 35 procent färre än under 2017 färre och drygt 50 procent färre än under 2016. Det finns anledning att påpeka antalet remissvar i Tabell 24 avser remisser som har besvarats utförligt, inte antalet inkomna remissförfrågningar. Minskningen har påverkats av att det varit färre remisser där IFAU bedömt sig ha nödvändig expertis, men också av att vi under de senaste åren har sett ett visst behov av att prioritera remisser där IFAU:s synpunkter kan ha särskild betydelse.

Anställda vid IFAU deltar också i stor utsträckning som sakkunniga i olika organ: referens- och styrgrupper, beredningar, styrelser, expertgrupper, utredningar, kommittéer o dyl. Eftersom detta är tidskrävande aktiviteter, som dessutom har ökat i antal över tiden, redovisas en indikator på deras omfattning från och med år 2016, nämligen antalet mötestillfällen. Denna indikator har framför allt valts på grund av sin enkelhet. Som en skattning av faktisk tidsåtgång utgör den en underskattning eftersom de aktuella mötena måste förberedas och ofta även följas upp i efterhand. För år 2018 var antalet mötestillfällen 83 stycken. Därmed var det högre än antalet år 2017, 68 stycken, och antalet 2016, 75 stycken, och tillika det högsta antalet som hittills har noterats.

IFAU deltar också som expertmyndighet i tjänsten *Expertsvar*. Denna tjänst drivs av Vetenskapsrådet, i nära samarbete med svenska forskande organisationer och internationella medietjänster. Syftet med *Expertsvar* är att vara en kanal för journalister till forskarkompetens. Som framgår av Tabell 24, varierar antalet förfrågningar från *Expertsvar* kraftigt över åren. För år 2018 var det 14 stycken,

betydligt färre än under 2017, då det var 24 stycken, och även färre än under 2016 då antalet förfrågningar var 19. Det kan vara värt att notera att ett stort antal liknande förfrågningar kommer direkt till IFAU:s kommunikationsansvariga, forskare och utredare, och alltså inte syns i denna statistik.

3.5 Massmedia

Massmedia spelar stor roll för spridningen av IFAU:s forskningsresultat till en bredare allmänhet. Enligt Tabell 24 var antalet notiser i massmedia – dagstidningar samt bloggar – 758 stycken under 2018.²² Detta antal låg mittemellan antalet 2017, som var 662, och 2016 då antalet massmedianotiser var 886. Det är värt att notera att antalet för år 2018 motsvarar mer än två notiser per dag, året om.

3.6 Antal besök på IFAU:s hemsidor

Institutets hemsida är naturligtvis en mycket viktig kanal för informationsspridning. Liksom under 2017, ökade antalet besök på institutets svenska hemsida under 2018, från 421 618 till 482 698 besök, eller med drygt 14 procent. På den engelska hemsidan var ökningen mer blygsam, från 39 223 besök år 2017 till 41 602 besök 2018, vilket motsvarar 6 procent.

När det gäller den engelska hemsidan bör det noteras att IFAU Working Paper även kan laddas från den svenska hemsidan. På den svenska hemsidan finns också, utöver Working Papers, engelska CV:n för samtliga forskare. Av dessa skäl finns det anledning att tro att antalet besök på den engelska hemsidan är en underskattning av antalet gånger som personer utomlands besöker IFAU:s hemsidor.

3.7 IFAU på sociala medier

IFAU finns representerat på Twitter, Facebook samt YouTube och även på bloggar. Under år 2018 omnämndes IFAU i sociala medier vid 616 tillfällen – 529 på Twitter, 56 på Facebook, 28 på bloggar och 3 på YouTube. Motsvarande siffror för 2017 var 410 tillfällen totalt, vara 333 på Twitter, 18 på Facebook och 59 på bloggar.²³

²² I tidigare årsredovisningar har IFAU också lämnat uppgifter om antal inslag rörande IFAU i TV och radio. Denna information ingår dock inte i institutets nuvarande mediebevakning.

²³ Insamlingen av denna information påbörjades 2017, varför det saknas uppgifter för 2016 och tidigare år.

4 Kompetensförsörjning

För ett forskningsinstitut som IFAU är en god kompetensförsörjning den centrala förutsättningen för hög kvalitet i verksamheten. Kompetensförsörjningen avgörs i första hand av dem som är sysselsatta på arbetsplatsen och deras kvalifikationer. Men kompetensförsörjningen påverkas också av i vilken utsträckning de anställda kan delta i arbetet. Detta beror i sin tur på sjukfrånvaro samt åtgärder för att minska och förebygga ohälsa.

Omfattningen på IFAU:s verksamhet har ökat kontinuerligt över tiden, både i termer av antalet arbetsuppgifter och med avseende på arbetsuppgifternas krav. Detta medför behov av såväl nyrekryteringar som kompetensutveckling. Nyrekryteringar har under de senaste åren dels motiverats av utvidgningen av utbildningsuppdraget (se kapitel 1), dels på grund av att ett antal medarbetare har lämnat IFAU (i flera fall för lärostolsprofessurer). Kompetensutveckling sker löpande, för alla anställda. För IFAU:s största personalkategori, forskarpersonalen, kommer kompetensutvecklingen också successivt till uttryck i högre akademiska kvalifikationer. Som framgår av kapitel 4.2 har den akademiska meriteringen stärkts under det senaste året genom att en av IFAU:s doktorander har erhållit doktorsexamen, en av forskarna har erhållit docentkompetens och en forskare har erhållit professorskompetens.²⁴

För att på bästa sätt tillvarata personalens kompetens arbetar IFAU också på flera olika sätt för att hålla nere sjukfrånvaron. Som framgår av kapitel 4.5 var sjukfrånvaron likväl betydligt högre under 2018 än under de två närmast föregående åren. Uppgången beror på ett (mycket) litet antal personer med långtidsfrånvaro – för en förhållandevis liten myndighet som IFAU kommer även enstaka längre sjukfall att ge tydliga avtryck i frånvarostatistiken.

IFAU arbetar också förebyggande. Friskvård erbjuds vid institutet, i form av möjlighet till träning på arbetstid, massage under arbetstid samt bidrag till kostnader för exempelvis träningskort. Dessutom genomförs insatser för att hantera stress och hög arbetsbelastning, se vidare kapitel 4.5.

4.1 Bemanning och kompetensfördelning

Tabell 25 visar att i termer av årsarbetskrafter uppgick arbetsinsatsen vid IFAU för första gången till 40 årsarbetskrafter, fördelat på 25 årsarbeten utförda av män (62,5 procent) och 15 årsarbeten utförda av kvinnor (37,5 procent). Jämfört med de två föregående åren uppgick ökningen till 3 årsarbeten (8 procent) resp. fyra årsarbeten (11 procent). Könsfördelningen har (tyvärr) blivit något skevare under den senaste treårsperioden – år 2016 uppgick andelen årsarbeten utförda av kvinnor till 44,4 procent. Könsaspekten beaktas givetvis vid nyrekryteringar men endast som en avgörande dimension vid jämförelse mellan i övrigt lika kvalificerade personer.

²⁴ Erhållande av docentkompetens sker efter prövning av en särskild ansökan som handläggs av en docenturnämnd hos relevant fakultet vid universitetet. Något motsvarande förfarande finns inte för att fastställa professorskompetens. IFAU har därför valt att betrakta forskare som professorskompetenta om de har sökt en professur och i samband med detta bedömts som kompetenta för den aktuella tjänsten (men inte nödvändigtvis mest meriterade för den).

Tabell 25: Antal årsarbetskrafter, fördelade på kön, samt personalomsättning

	2018	2017	2016
Antal årsarbetskrafter:			
Kvinnor	15	16	16
Män	25	21	20
Summa	40	37	36
Personalomsättning	10 %	3 %	14 %

Not 1: Antal årsarbetskrafter enligt denna tabell är något högre än det antal som Arbetsgivarverket (AGV) redovisar. Skälet är att här inkluderas forskarstipendiater. För att erhålla stipendierna måste stipendierna ta tjänstledigt från IFAU, vilket medför att de inte innefattas i AGV:s uppgifter. De aktuella forskarna verkar dock på institutet och bidrar till verksamheten på samma villkor som övriga forskare.

Not 2: Personalomsättningen beräknas som det minsta av antalet påbörjade anställningar och antalet avslutade anställningar, i förhållande till antalet årsarbetskrafter.

Som framgår av Not 2 till Tabell 25 baseras personalomsättningen på det minsta av antalet påbörjade och antalet avslutade anställningar. Under 2018 var såväl antalet påbörjade som avslutade anställningar fyra stycken. Därmed ökade personalomsättningen kraftigt jämfört med år 2017, då den dock var extremt låg. Personalomsättningen 2018 var också lägre än 2016.

Av de fyra anställningar som påbörjades under året hänförde sig tre till assistenter. Historiskt har sådana anställningar varit sällsynta. Framgent torde de dock bli mer frekventa, eftersom ansträngningar har gjorts, och möjligheter skapats, för att assistenter under begränsade perioder ska kunna avlasta forskarna i samband med datainsamling och -bearbetning, vilka är vanligt förekommande inslag i den empiriska forskning som bedrivs vid IFAU. En av de tre anställda assistenterna var en tidigare praktikant från *Korta vägen*, en arbetsmarknadsutbildning som riktar sig till nyanlända akademiker som har studerat på utländskt universitet utanför EU i minst tre år.

Tabell 26 redovisar utvecklingen av årsarbetskrafter per kompetenskategori. Den största förändringen under 2018 skedde inom personalkategorin utredare, där arbetsinsatsen ökade med 1,6 årsarbetskrafter jämfört med de två föregående åren, från 9,1 till 10,7. Utredarkategorin domineras av personer med magister- eller masterexamen men är en förhållandevis heterogen grupp som även inkluderar de ovannämnda assistenterna samt doktorander och två personer som har doktorexamen. Även kategorin forskare expanderade, men inte lika mycket som utredarkategorin, nämligen från 20,2 årsarbetskrafter 2017 till 21,5 år 2018.

Insatsen av stödkompetensen, dvs. administrativ personal, ökade något – 0,2 årsarbetskrafter – jämfört med år 2017. Likväl svarade stödkompetensen för en mindre andel av institutets totala insats av årsarbetskrafter under 2018 (13,0 procent) än vad som var fallet 2016 (15,1 procent). Att denna nedgång har skett under en period när institutets verksamhet har expanderat är ett tydligt tecken på effektiviteten hos den administrativa personalen på IFAU. Motsvarande kan sägas

om ledningsfunktionen. Inom denna har sjukdomsfall inte kompenserats fullt ut vilket inneburit att arbetsinsatsen inte utvecklats i samma takt som för institutet i dess helhet, utan antalet årsarbetskrafter inom denna kategori har istället legat i stort sett konstant under perioden 2016–2018.

Tabell 26: Fördelning av årsarbeten på kompetenskategori och kön

Kategori:	2018			2017			2016		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Ledning	0,5	2,1	2,6	0,3	2,2	2,5	0,3	2,3	2,6
Forskare	7,9	13,6	21,5	7,7	12,5	20,2	6,6	12,6	19,2
Utredare	3,3	7,4	10,7	3,6	5,5	9,1	5,4	3,7	9,1
Stödkompetens	3,7	1,5	5,2	4,0	1,0	5,0	3,9	1,6	5,5
Summa	15,4	24,6	40,0	15,6	21,2	36,8	16,2	20,2	36,4

4.2 Personalens akademiska kvalifikationer

Eftersom IFAU:s kärnverksamhet är forskning finns det anledning att redovisa personalens akademiska meritering mer i detalj. Av Tabell 27 framgår att antalet årsarbetskrafter med minst doktorexamen uppgick till 24,8 år 2018 vilket utgjorde en ökning med 1,8 årsarbetskrafter (8 procent) jämfört med 2017 och 3,5 årsarbetskrafter (16 procent) jämfört med 2016. Andelen kvinnor var något högre 2017 och 2018 (35 procent) än under 2016 (1/3). När det gäller de olika akademiska nivåerna i Tabell 27 kan följande noteras.

Gruppen med doktorexamen utökades under 2018 med en person (en man) genom att en av institutets doktorander disputerade. Gruppen minskade också genom att en person (en kvinna) blev docentkompetent. Att antalet årsarbetskrafter inom gruppen likväl ökade 0,8 berodde på att den genomsnittliga arbetsinsatsen inom gruppen ökade.

Att antalet årsarbetskrafter bland docenterna var oförändrat jämfört med år 2017 beror på att samtidigt som ytterligare en kvinna blev docentkompetent, blev en av de manliga docenterna professorskompetent. Den sistnämnda förändringen ledde till ökning med en årsarbetskraft bland de professorskompetenta forskarna.

Sett till kön kan noteras att inom docentgruppen har kvinnoandelen av antalet årsarbetskrafter ökat från 26 till drygt 40 procent från 2017 till 2018. Kvinnornas andel av årsarbetskräfterna bland de professorskompetenta forskarna minskade från 21 procent till 17 procent, vilket förklaras av en ökning av antalet män. Sett till den könsmissiga obalans som i allmänhet finns inom nationalekonomisk forskning måste det betraktas som en relativt hög siffra att IFAU har fem kvinnliga forskare som är åtminstone docentkompetenta.²⁵ Ytterligare kvinnliga forskare förväntas också nå docent- och professorskompetens inom de närmaste åren.

²⁵ Att dessa fem personer motsvaras av 4,1 årsarbetskrafter i Tabell 27 beror på att en av dem är anställd på 20 procent.

Tabell 27: Akademisk meritering, fördelad på årsarbeten och kön

Akademisk nivå	2018			2017			2016		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Doktorsexamen	4,6	6,0	10,6	4,8	5,0	9,8	3,9	6,0	9,9
Docentkompetens	3,1	5,3	8,4	2,2	6,2	8,4	3,2	4,4	7,6
Professorskompetens	1,0	4,8	5,8	1,0	3,8	4,8	0,0	3,8	3,8
Summa	8,7	16,1	24,8	8,0	15,0	23,0	7,1	14,2	21,3

Not: Att antalet årsarbetskrafter är större än antalet årsarbetskrafter forskare enligt Tabell 26 beror på att vissa av forskarna ingår i IFAU:s ledning samt att två av utredarna har doktorsexamen.

4.3 Ändamålsenligheten hos kompetensförändringarna

De kompetensförändringar som äger rum hos IFAU:s personal är av tre slag: avgångar och nyrekryteringar, akademisk meritering samt fortbildning. Som nämnts i inledningen till detta kapitel, är kompetensutveckling i form av fortbildning en löpande verksamhet. Den är också i stor utsträckning individanpassad och kommenteras inte närmare här. Däremot finns det anledning att kort diskutera hur nyrekrytering och akademisk meritering under 2018 har bidragit till IFAU:s möjligheter att fullgöra sina uppgifter. Nyrekryteringarna har tjänat två syften.

Det första syftet har varit att stärka och utöka institutets utredarkompetens i samband med perioder av hög arbetsbelastning. Detta har skett genom tidsbegränsade anställningar av tre assistenter.

Det andra syftet med nyrekryteringarna har varit att ersätta en doktorand som har disputerat under 2017. Att IFAU härbärgerar och handleder doktorander är av stor betydelse för vitaliteten och kvaliteten i institutets forskning eftersom doktoranderna är de som är mest uppdaterade ifråga om aktuella forskningsfrågor och nydanande metoder. Utöver den doktorand som anställdes vid institutet har ytterligare en disputerat med bistånd från IFAU-forskare. Den sistnämnda doktoranden har dock inte fysiskt befunnit sig på IFAU och ingår därför inte i de redovisade årsarbetskrafterna.

Att den akademiska meriteringen bidrar positivt till IFAU:s möjligheter att fullgöra sina uppgifter behöver knappast sägas. Att IFAU på detta sätt stärker sin ställning i forskarsamhället har både direkta och indirekta positiva effekter på institutets verksamhet. De direkta effekterna består i att institutets forskare kan genomföra (ännu) mer kvalificerade analyser. De indirekta effekterna, som är väl så viktiga, består i att det för externa forskare blir (ännu) mer attraktivt att samarbeta med IFAU-forskare och att institutets möjligheter att attrahera extern finansiering i form av forskningsanslag och ersättning för uppdragsforskning blir (ännu) större. Att institutets forskarnätverk expanderar har en positiv inverkan på institutets forskning, i både kvalitativa och kvantitativa termer. De förbättrade möjligheterna till extern finansiering ökar också IFAU:s trovärdighet och oberoende.

4.4 Ny generaldirektör 2019

Förordnandet för IFAU:s nuvarande generaldirektör löper ut 2019-08-31. Bytet av generaldirektör skulle potentiellt kunna skapa övergångsproblem, framför allt med avseende på ledningsfunktionen. Ledningsgruppen, som utöver generaldirektören (GD) består av en ställföreträdande generaldirektör (Stf GD), en biträdande generaldirektör (Bitr. GD), en administrativ chef och en kommunikationsansvarig, gör dock bedömningen att övergången med största sannolikhet kommer att gå smidigt. Såväl Stf. GD som Bitr. GD har lång erfarenhet i sina respektive positioner (18 resp. 22 år) och båda har också tidigare varit vikarierande GD under längre perioder i samband med de två tidigare byten av GD som har ägt rum vid IFAU. Ledningsgruppen kommer också att vidta mått och steg för att förenkla övergången, bland annat genom en intern arbetsfördelning som ger möjlighet att vid behov initialt avlasta den tillträdande GD:en och underlätta för denne att skaffa sig närmare kunskap om verksamheten.

4.5 Sjukfrånvaro och åtgärder för att minska och förebygga ohälsa

Av Tabell 28 framgår att under 2018 ökade den totala sjukfrånvaron från 1,9 procent av tillgänglig arbetstid år 2017 till 3,2 procent. Med hjälp av den övriga informationen i Tabell 28 kan man sluta sig till att denna kraftiga höjning hänförs till manliga anställda och särskilt avser långtidssjukfrånvaro i ålderskategorin 30–49 år. Det rör sig endast om ett fåtal sjukfall, vilka likväl ger ett kraftigt genomslag i en förhållandevis liten organisation som IFAU.

Allmänt gäller vid sjukfall att de berörda stöttas och får hjälp genom företagshälsovården. Alla anställda vid IFAU har rätt och möjlighet att kostnadsfritt och anonymt komma överens med företagshälsovården om tre besök hos läkare eller psykolog. Om företagshälsovården gör bedömningen att ytterligare besök är nödvändiga beslutar företagshälsovården om detta, i samråd med personalansvarig på IFAU. Under 2017 och 2018 har flera medarbetare haft längre kontakter med företagshälsovården. Intrycket är att insatserna överlag har fungerat väl – medarbetare har uttryckt att kontakterna har underlättat återgång till arbete eller minskat behovet av sjukskrivning.

Sedan september 2018 gäller att om arbetstagaren förväntas vara långtidssjukskriven (sjukskriven i minst 60 dagar) ska arbetsgivaren senast den 30:e dagen i sjukperioden ha tagit fram en plan för återgång i arbete.²⁶ Uppföljningen och behandlingen av de aktuella långtidssjukskrivningarna vid IFAU sker i överensstämmelse med detta regelverk. Utöver stöd till insatser direkt riktade mot sjukdomstillståndet bidrar IFAU också med indirekt hjälp för att underlätta återgången till arbete, exempelvis genom mycket goda möjligheter till (temporärt)

²⁶ Se vidare

https://www.forsakringskassan.se/!ut/p/z0/VcwxDsIwDAXQszBkDAliY6sQF4CI6II5NA0mrRM5bhG3J6q6sPI_vW_TmdZ0BCsGEEwEU83t5zlfMshLnc6NstdE4kkt_7uS05UcPXKAjsvJeAKXNOY2LtvCLq8lzgyUKITrRILrEDPftg-G-60XSRFEOxwYgrJ5AtL1hwbxHICCRr15L8oWHIBKz4tjjMd_ipXu0OTYHH6mNRjz/

reducerad arbetstid och flexibla arbetstider samt, vid behov, ergonomiska hjälpmedel.²⁷

För 2019 när IFAU förhoppningen att sjukfrånvaron inom den manliga personalen åtminstone ska minska till nivån under 2016, vilket innebär en reduktion av männens sjukfrånvaro med 1/3 från, 3,9 procent till 2,6 procent, jfr. Tabell 28. Det finns inget som tyder på att detta är en orealistisk förhoppning – exempelvis återgick samtliga de män som under 2018 var långtidssjukskrivna i tjänst före utgången av 2018.

Tabell 28: Sjukfrånvaro, totalt och för undergrupper

	2018	2017	2016
Total sjukfrånvaro, % av tillgänglig arbetstid	3,2	1,9	2,0
Andel långtidsfrånvaro (minst 60 dgr), i %	70,4	29,3	0,0
Kvinnors sjukfrånvaro, % av tillgänglig arbetstid	2,1	2,2	1,4
Mäns sjukfrånvaro, % av tillgänglig arbetstid	3,9	1,7	2,6
Sjukfrånvaro bland 30–49 år, % av tillgänglig arbetstid	4,1	2,4	2,7

Not: Sjukfrånvaron inom åldersgrupperna 29 år eller yngre respektive 50 år och äldre redovisas inte på grund av att dessa grupper omfattar färre än tio personer.

När det gäller åtgärder för att minska och förhindra ohälsa vidtar IFAU utredande, förebyggande och aktiva åtgärder.

Bland utredande åtgärder kan nämnas att en hälsoundersökning genomförs vartannat år. Ergonomigenomgångar görs årligen, eller vid behov, för att fastställa behov av särskild arbetsutrustning som höj- och sänkbara skrivbord, terminalglasögon, speciella tangentbord för dem som riskerar att drabbas av musarm osv. Även skyddsronnd utförs årligen. Årligen genomförs också en personalenkät som bland annat belyser fysiska och psykosociala aspekter på IFAU som arbetsplats.²⁸

När det gäller förebyggande åtgärder är en viktig del att personal- och verksamhetsansvariga kontinuerligt är uppmärksamma på signaler om olika former av olägenheter i arbetet samt på upprepad korttidsfrånvaro. Vid behov tas också kontakt med företagshälsovården för konsultation och stödåtgärder även när ingen sjukskrivning föreligger. Därutöver genomförs medarbetarsamtal årligen och personaldagar vartannat år. Vidare erbjuder IFAU ett årligt bidrag till gymkort m.m. på 2 500 kr per anställd liksom möjlighet till en timmes motion per vecka på arbetstid. Dessutom har personalen tillgång till subventionerad massage under arbetstid.

²⁷ IFAU:s medverkan i rehabiliteringsprocessen följer också i många stycken, rapporten ”Myndigheternas arbete med att förebygga och minska sjukfrånvaro”, Rapport 2017:14, Statskontoret. Annan relevant information såsom t.ex. ”Previas handbok för ett hållbart arbetsliv”, Stockholm: Elanders görs också tillgänglig på arbetsplatsen.

²⁸ Under 2018 introducerades en ny personalenkät vilken, till skillnad från den tidigare personalenkäten ger möjlighet till direkta jämförelser med likartade arbetsplatser såsom exempelvis Uppsala universitet.

Frågorna i den personalenkät som år 2018 började tillämpas vid IFAU är tyvärr inte direkt jämförbara med frågorna i den personalenkät som tillämpades till och med år 2016. Skillnaderna avser både frågornas formulering och svarsalternativens utformning. Av dessa skäl har IFAU gjort bedömningen att det inte är meningsfullt att försöka länka ihop svar från de två enkäterna. Istället för den möjlighet till historiska jämförelser som den tidigare enkäten erbjöd utnyttjas nedan möjligheten till jämförelser med andra universitet och högskolor.²⁹ Nedan redovisas resultaten dels översiktligt, dels med avseende på några enskilda frågor, däribland de som närmast relaterar till de frågor i den tidigare personalenkäten för vilka svar har redovisats i årsredovisningarna till och med 2016.

Den nuvarande personalenkäten omfattar fyra huvudområden: arbetsklimat, ledarskap, organisation samt visioner och mål. Svarsfrekvensen var 80 procent vid IFAU. Merparten av de jämförbara institutionerna – universitet och forskningsinstitut – hade lägre svarsfrekvenser, men några hade också högre (som mest 83 procent).

Resultaten redovisas i form av så kallade medarbetarindexar, vilka kan anta värden mellan 0 och 100, där 100 är bästa möjliga utfall. Svaren redovisades uppdelade på kön. Könsskillnaderna var i de flesta försumbara för IFAU:s del. Separata indexvärden för kvinnor återges nedan endast när könsskillnaderna överstiger fem indexenheter.

Det övergripande medarbetarindexet, vilka innefattar samtliga de fyra ovan nämnda huvudområden, uppgick för IFAU till 82. Samtliga jämförbara organisationer hade betydligt lägre värden, varav det högsta var 74, för Luleå tekniska universitet.³⁰

Med avseende på de fyra huvudområdena framkom för IFAU:s del utrymme för förbättringar – indexvärden under 70 – endast inom delar av området arbetsklimat.³¹ De aktuella delarna berörde dels stress, dels arbetsbelastning. Dessa två aspekter på arbetsmiljön ligger nära de frågor i den tidigare arbetsmiljöenkäten som rapporterades i årsredovisningarna fram till och med 2016.

Stress var den enda aspekten i 2018 års personalenkät för vilken IFAU erhöll ett indexvärde under 60, indikerande behov av åtgärder. Här framkom också en könsskillnad: männen hade ett indexvärde på 42 och upplevde sig därmed som mer stressade än kvinnorna, som hade ett indexvärde på 48. Utrymme för förbättringar (index < 70) framkom genom frågor om relaterade besvär, såsom värk i nacke, rygg och axlar (indexvärde 67) samt om sömnproblem (bland männen, indexvärde 68). Som respons på detta anordnade IFAU under året en stresshanteringskurs, omfattande sammanlagt 12 timmar, fördelade på sex tillfällen. Sex personer anmälde sig till kursen och vid kursutvärderingen gav samtliga kursen betyget ”givande”, vilket var det näst högsta betyget på en fyrgradig skala vars högsta betyg var ”mycket givande”. I samband med två personaldagar höll seniorprofessor

²⁹ Den nuvarande enkäten kommer naturligtvis också att ge möjligheter till historiska jämförelser från och med 2019.

³⁰ Inte heller bland icke jämförbara organisationer noterades ett lika högt övergripande indexvärde som vid IFAU. Högst hamnade IT/Konsult/Telecom med indexvärde 79.

³¹ För området arbetsklimat som helhet låg dock IFAU:s indexvärde över 70, nämligen på 76.

Torbjörn Åkerstedt, Karolinska Institutet, vidare en uppskattad föreläsning på temat ”Sömn, hälsa och funktionsförmåga”. För att underlätta problemen med värk i nacke, rygg och axlar har personalen, som nämnts ovan, tillgång till subventionerad massage under arbetstid.

Med avseende på arbetsbelastning observerades en förbättringspotential (indexvärde 67, dvs. just under 70). Potentialen var dock inte relaterad till medarbetarnas möjligheter att styra och planera sitt arbete (indexvärde 86) och inte heller till deras möjligheter att påverka beslut av betydelse för de egna arbetsuppgifterna (indexvärde 76 för kvinnorna, 89 för männen). Däremot indikerades ett visst behov av ökade möjligheter till återhämtning i arbetet (indexvärde 68). För männen framkom också vissa svårigheter att koppla från arbetet under ledig tid (indexvärde 65).

Sammantaget finns det dock anledning att understryka att IFAU:s resultat på personalenkäten 2018 var påfallande gott. Detta framkommer särskilt tydligt med avseende på ett nyckeltal kallat ”employee Net Promoter Score”, eNPS, som visar i vilken grad medarbetarna är villiga att rekommendera sin arbetsplats till vänner och bekanta. I motats till de ovannämnda indexvärdena kan eNPS variera från -100 till +100. För IFAU uppgick eNPS till 73. Det högsta värdet bland de jämförbara organisationerna erhöles av Uppsala universitet, för vilket eNPS var 13, och många av de jämförbara arbetsplatserna hade negativa eNPS-värden.

5 Resultatredovisning av avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet

Regeringen ger IFAU uppdrag att utföra specifika utvärderings- och forskningsuppdrag. Beslut om detta lämnas via regleringsbrev eller särskilt regeringsbeslut. Uppdraget bedrivs oftast inom den ordinarie verksamheten och finansieras via tilldelat förvaltningsanslag. Till vissa uppdrag lämnar regeringen bidrag till t.ex. lönebidrag, inköp av data eller enkätundersökningar. Regeringsuppdrag ska inte redovisas som avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet.

Tabell 30: Avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet (tkr)

Balanserat resultat	Överföring av saldo från föregående år, ej avslutade projekt	Intäkter	Kostnader	Överföring av saldo till kommande år, ej avslutade projekt	Utgående balanserat resultat
22	0	788	-563	224	*0

*Förändringen beror på korrigerings av övergångseffekter innan 2009.

Under året har IFAU arbetat med nedanstående uppdragsprojekt.

Tabell 31: Uppdragsprojekt under 2018 (tkr)

	IB	Intäkter	Kostnader	UB
Hälsoekonomi	0	788	-563	224
Summa	0	788	-563	224

6 Finansiell redovisning

6.1 Resultaträkning

(tkr)	Not	2018	2017
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	35 115	34 319
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	799	1 536
Intäkter av bidrag	3	8 626	5 660
Finansiella intäkter	4	10	6
Summa		44 549	41 520
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-36 703	-33 424
Kostnader för lokaler		-1 917	-1 899
Övriga driftkostnader	6	-5 541	-5 812
Finansiella kostnader	7	-156	-151
Avskrivningar och nedskrivningar		-233	-234
Summa		-44 549	-41 520
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		5 959	6 001
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		5 717	1 892
Lämnade bidrag	8	-11 676	-7 893
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

6.2 Balansräkning

(tkr)	Not	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	9	19	42
Summa		19	42
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	10	5	70
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	11	543	530
Summa		548	601
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos andra myndigheter	12	126	101
Övriga kortfristiga fordringar		0	9
Summa		126	110
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	13	454	403
Summa		454	403
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	14	-578	-468
Summa		-578	-468
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		32 070	30 710
Summa		32 070	30 710
SUMMA TILLGÅNGAR		32 640	31 398
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	15	0	23
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		0	0
Summa		0	23
Avsättningar			
Övriga avsättningar	16	450	380
Summa		450	380
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	17	527	582
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	18	1 313	1 431
Leverantörsskulder		410	402
Övriga kortfristiga skulder	19	626	623
Summa		2 875	3 038
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	20	2 726	2 468
Oförbrukade bidrag	21	25 364	25 488
Övriga förutbetalda intäkter		1 224	0
Summa		29 314	27 956
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		32 640	31 398

6.3 Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Anslag (tkr)	Ingående överförings- belopp	Årets tilldelning enligt reglerings- brev	Omdisp anslags belopp	Indragning av anslags- sparande	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående över- förings- belopp
Not 22							
Utgiftsområde 14							
Arbetsmarknad och arbetsliv							
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (Ramanslag)	934	41 161	0	0	42 095	-41 074	1 021
ap.1 IFAU förvaltningskostnader, utvärdering, arbetsmarknad (ram)	890	35 161	0	0	36 051	-35 115	936
ap.2 Finansieringsbidrag (ram)	1	3 000	0	0	3 001	-2 983	18
ap.3 Finansieringsbidrag, effekter av utbildning (ram)	43	3 000	0	0	3 043	-2 976	67
Summa	934	41 161	0	0	42 095	-41 074	1 021

Redovisning av beställningsbemyndigande i årsredovisningen

Anslag/ap Anslagsbenämning (tkr)	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år	
				2019	2020
Utgiftsområde 14 1:7 Ramanslag					
Arbetsmarknad och arbetsliv					
ap.2 Finansieringsbidrag (ram)	4 500	4 148	2 922	2 812	110
ap.3 Finansieringsbidrag, effekter av utbildning (ram)	4 500	3 501	3 173	2 866	307
Summa	9 000	7 649	6 095	5 678	417

Anslagspost 2 och anslagspost 3 stöder externa studier. Bidragsmottagare som vid slutrapportering har kvar ett halvt prisbasbelopp eller mindre kan använda bidraget till liknande forskning och behöver inte betala tillbaka restsumman till IFAU.

6.4 Tilläggsupplysningar och Noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

6.4.1 Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

IFAU:s bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverket (ESV):s föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar IFAU brytdagen den 4 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande ett halvt prisbasbelopp bokförts som periodavgränsningsposter.

Kostnadmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas fr.o.m. år 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans år 2017 var 466 tkr. Utgående balans för 2018 har minskat till 444 tkr beroende på korrigeringen av övergångseffekten avseende semesterlöneskuld innan år 2009.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst ett halvt prisbasbelopp och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet och för egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar är 100 tkr. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år. Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

5 år	Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter
5 år	Fordon
3 år	Datorer och kringutrustning
5 år	Övriga kontorsmaskiner
10 år	Inredningsinventarier

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de beräknas bli betalda.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp om inget annat anges i not.

Ersättningar och andra förmåner

Vetenskapligt råd

Vid institutet finns ett vetenskapligt råd bestående av ordförande och nio ledamöter från olika forskningsområden, en av rådets ledamöter är IFAU:s generaldirektör. Rådet arbetar framför allt med beviljandet av forskningsbidrag.

Arvode ledamöter i Vetenskapliga rådet

Namn	Ersättning (tkr) IFAU	Andra råds- och styrelseuppdrag
Robert Erikson	17	Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, SNS Vetenskapliga råd, Riksrevisionens Vetenskapliga råd
Catharina Calleman	*6	Inga andra uppdrag
Tomas Korpi	3	Berlin Social Center
Mikael Lindahl	3	Utbildningsvetenskapliga kommittéen, UVK, Vetenskapsrådet
Ulla Riis	3	Direktionen för Prins Gustafs stiftelse
Monica Rosén	3	MTM:s vetenskapliga råd, The Technical Advisory Group IEA, Göteborgs universitet IPS institutionsråd
Maria Stanfors	1,5	Rådet för Infrastruktur RFI Vetenskapsrådet
Annika Sundén	1,5	Delegationen för migrationsstudier, Första AP-fonden, Institutet för framtidsstudier, Inspektionen för socialförsäkringens insynsråd, SPV:s styrelse
Torsten Svensson	3	Uppsala universitet – Rektors Ledningsråd och Områdesnämnd, Infrastrukturrådet, Kvalitetsrådet

*Varav 3 tkr avser referee-arvode

Ersättningen för ordförande är 17 tkr per år, övriga ledamöter får arvode (1,5 tkr per möte) samt reseersättning. Ingen av vetenskapliga rådets medlemmar har avtalade framtida åtaganden eller andra förmåner.

Ledande befattningshavare

Generaldirektörens årsinkomst 2018 var 1 138 tkr. GD utnyttjar rätten till förmån av fri bil. Förordningen (2003:55) om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning tillämpas på Olof Åslund.

Redovisning av sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro se avsnitt 4.5 i resultatredovisningen.

6.4.2 Noter

Resultaträkning (tkr)	2018	2017
Not 1 Intäkter av anslag		
Intäkter av anslag	35 115	34 319
Summa	35 115	34 319
Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
Intäkter enligt 4§ avgiftsförordningen	0	61
Intäkter av forskningsuppdrag	-224	626
Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 023	849
Summa	799	1 536
Not 3 Intäkter av bidrag		
Bidrag från statliga myndigheter	6 679	5 144
Övriga bidrag	1 947	516
Summa	8 626	5 660
Forskningsbidrag sökta och beviljade i konkurrens med andra universitet/forskningsinstitut		
Not 4 Finansiella intäkter		
Ränta på lån i Riksgäldskontoret	3	3
Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	0	2
Övriga ränteintäkter	7	1
Summa	10	6
Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2015-02-18 varit negativ		
Not 5 Kostnader för personal		
Lönekostnader (exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	23 564	21 367
<i>Varav lönekostnader ej anställd personal</i>	<i>146</i>	<i>185</i>
Sociala avgifter	12 553	11 556
Övriga kostnader för personal	586	501
Summa	36 703	33 424
Not 6 Övriga driftkostnader		
Resor, representation, information	639	462
Köp av varor	1 060	1 708
Köp av tjänster	3 795	3 590
Övrigt	47	52
Summa	5 541	5 812
Not 7 Finansiella kostnader		
Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	156	151
Summa	156	151
Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2015-02-18 varit negativ		

Balansräkning (tkr)	2018-12-31	2017-12-31
Not 8 Lämnade bidrag		
Lämnade bidrag till statliga myndigheter	9 975	6 693
Lämnade bidrag till andra EU-länder och EU-organisationer	1 701	1 200
Summa	11 676	7 893
Not 9 Balanserade utgifter för utveckling		
Ingående anskaffningsvärde	1 000	1 000
Summa anskaffningsvärde	1 000	1 000
Ingående ackumulerade avskrivningar	-957	-934
Årets avskrivningar	-24	-23
Summa ackumulerade avskrivningar	-981	-957
Utgående bokfört värde	19	42
Not 10 Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	1 700	1 700
Summa anskaffningsvärde	1 700	1 700
Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 630	-1 542
Årets avskrivningar	-65	-87
Summa ackumulerade avskrivningar	-1 695	-1 630
Utgående bokfört värde	5	70
Not 11 Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
Ingående anskaffningsvärde	1 919	1 836
Årets anskaffningar	157	158
Årets utrangeringar	-57	-75
Summa anskaffningsvärde	2 019	1 919
Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 388	-1 340
Årets avskrivningar	-145	-124
Årets utrangeringar	57	75
Summa ackumulerade avskrivningar	-1 476	-1 388
Utgående bokfört värde	543	530
Not 12 Fordringar hos andra myndigheter		
Fordran ingående mervärdesskatt	126	101
Summa	126	101
Not 13 Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyreskostnader	410	403
Övriga förutbetalda kostnader	43	0
Summa	454	403

Balansräkning (tkr)	2018-12-31	2017-12-31
Not 14 Avräkning med statsverket		
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-935	-2 071
Redovisat mot anslag	41 074	40 348
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-41 161	-40 546
Återbetalning av anslagsmedel	0	1 334
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-1 022	-935
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	466	494
Korrigerig av övergångseffekt	-22	
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	0	-28
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	444	466
Summa Avräkning med statsverket	-578	-468

Not 15 Myndighetskapital

Specifikation förändring av myndighetskapitalet

	Balanserad kapital- förändring anslags- finansierad verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2017	23	0	23
Ingående balans 2018	23	0	23
Omförd till fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	-23	0	-23
*Summa årets förändring	-23	0	-23
Utgående balans 2018	0	0	0

*Förändringen beror på korrigerig av övergångseffekter avseende semesterlöneskuld innan år 2009

Not 16 Övriga avsättningar

Avsättning för lokalt omställningsarbete

Ingående balans	380	325
Årets förändring	70	55
Utgående balans	450	380

IFAU planerar att återföra 60 tkr av avsättningen under 2019

Balansräkning (tkr)		2018-12-31	2017-12-31
Not 17	Lån i Riksgäldskontoret		
	<i>Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar</i>		
	Ingående balans	582	719
	Under året nyupptagna lån	178	95
	Årets amorteringar	-234	-232
	Utgående balans	527	582
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	2 000	2 000
Not 18	Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
	Arbetsgivaravgifter	622	600
	Leverantörsskulder andra myndigheter	691	831
	Summa	1 313	1 431
Not 19	Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt	626	622
	Övrigt	0	1
	Summa	626	623
Not 20	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	2 236	1 981
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	230	278
	Övriga upplupna kostnader inomstatliga	230	208
	Övriga upplupna kostnader utomstatliga	30	0
	Summa	2 726	2 468
Not 21	Oförbrukade bidrag		
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	24 478	24 774
	Bidrag som erhållits från icke-statliga organisationer eller privatpersoner	886	714
	Summa	25 364	25 488
	<i>Varav bidrag från statlig myndighet som förväntas tas i anspråk</i>		
	inom tre månader	1 042	316
	mer än tre månader till ett år	14 810	13 896
	mer än ett år till tre år	8 626	10 561
	mer än tre år	0	0
	Summa	24 478	24 774

Not 22 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och Arbetsliv 1:7

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (Ramanslag) anslagspost 1, anslagspost 2 samt anslagspost 3.

IFAU disponerar anslagskredit på anslagspost 1: 1 100 tkr, anslagspost 2: 67 tkr, anslagspost 3: 67 tkr. Krediterna har inte utnyttjats under 2018. Anslagsposterna 2 och 3 har delats ut som forskningsbidrag utanför IFAU, i den mån ansökningar av bra kvalitet har inkommit.

6.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2018	2017	2016	2015	2014
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Utnyttjad	527	582	719	501	657
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	3	2	0	2	108
Räntekostnader	156	151	140	66	0
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	799	1 536	1 105	721	1 079
Anslagskredit					
Beviljad	1 234	1 216	1 181	1 165	1 159
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	1 021	934	2 071	1 581	1 982
Bemyndiganden					
Tilldelade	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
Summa gjorda åtaganden	6 095	7 649	8 212	7 223	7 524
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	40	37	36	34	36
Medelantalet anställda (st)	49	47	46	47	46
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 104	1 112	1 115	1 133	1 066
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	*0	-23	-23	-23	-23

*Förändringen beror på korrigerings av övergångseffekter avseende semesterlöneskuld innan 2009

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Uppsala 2019-02-15

Olof Åslund
Generaldirektör